

T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İletişim Tasarımı Anabilim Dalı
Görsel İletişim Tasarımı Bilim Dalı

TİCARİ FOTOĞRAFÇILIKTA ESTETİK KAYGILAR

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet ERDOĞAN

Danışman
Prof. Dr. İsmet ÇAVUŞOĞLU

İstanbul – 2023

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Mehmet ERDOĞAN

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Ticari Fotoğrafçılıkta Estetik Kaygılar

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : İletişim Tasarımı Anabilim Dalı

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 26.12.2022

Sayfa Sayısı : 70

Tez Danışmanı : Prof. Dr. İsmet ÇAVUŞOĞLU

Dizin Terimleri : Fotoğraf, Ticari fotoğrafçılık, Ticari Fotoğrafçılıkta Sanatsal Eserler, Ticari Fotoğrafçılıkta Estetiksel Eserler

Türkçe Özet : Ticari fotoğrafçılık kapsamında değerlendirilen ancak estetik boyutta çalışmalar içeren eserlerin, çekim ve yayın sürecindeki kısıtlı bakış açısından çıkararak yeniden değerlendirilmiştir.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Mehmet ERDOĞAN

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

İletişim Tasarımı Anabilim Dalı
Görsel İletişim Tasarımı Bilim Dalı

TİCARİ FOTOĞRAFÇILIKTA ESTETİK KAYGILAR

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet ERDOĞAN

Danışman
Prof. Dr. İsmet ÇAVUŞOĞLU

İstanbul – 2023

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Mehmet ERDOĞAN

.../.../2023

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Mehmet Erdoğan'ın "Ticari Fotoğrafçılıkta Estetik Kaygılar" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından İletişim Tasarımı anabilim dalı, Görsel İletişim Tasarımı bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan

Prof. Dr. İsmet ÇAVUŞOĞLU
(Danışman)

İmza

Üye

Doç. Dr. İsmail KESKİN

İmza

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Ali Kemal ÇİPE

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

/ / 2023

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ticari fotoğrafçılık konusunun estetiksel yaklaşımla birlikte sanatla olan ilişkisini fotoğrafçı görüşleri üzerinden değerlendirmektir. Fotoğrafın estetik olup olmadığı dijital teknolojilere bağlı olarak tartışılmıştır. Literatürde bir yandan bu tartışma devam etmekle birlikte fotoğrafta tıpkı sinema gibi sanat olarak genel bir bakışla kabul edilmektedir. Ancak bu araştırma katılımcı görüşleri bağlamında düğün, moda ya da spor ve basın gibi fotoğraf türlerinin de sanat olarak değerlendirilmesi sürecini sorgulamaktadır. Nitel bir yöntemle göre yapılan araştırmada görüşme metodu kullanılmış ve toplanan veriler analiz edilmiştir. Veriler nitel veri toplama araçlarından olan görüşme formu ile elde edilmiştir. Veriler analiz edildiğinde bulgular üç kategoriye ayrılarak incelenmiştir: fotoğraf-estetik ilişkisi, farklı alanlarda çekilen fotoğrafların sanatsal değeri ve sanat, pazarlama ve ticari kaygılar ilişkisinin fotoğraf sanatı açısından incelenmesi. Katılımcı görüşleri irdelendiğinde düğün, moda ya da basın-spor alanlarında çekilen fotoğraflarda da estetik kaygının öne çıktığı tespit edilmiştir. Diğer yandan bu fotoğrafların ticari kaygıyla çekilmesi sorununun diğer sanat dallarında da olduğu belirlenmiştir. Nitekim sanat pazarlaması geliştirmekte tablo ve heykeller de alınıp satılabilmektedir. Bununla birlikte, bu alanlarda çekilen her fotoğraf nasıl aynı sanat değerinde değilse bu sorun diğer sanat dalları için de geçerlidir. Dolayısıyla düğün, moda ya da diğer alanlardaki fotoğrafların sanat açısından değerlendirilebilmesi için bu alanda daha fazla akademik çalışmanın yapılması gerekliliği ve sendikal desteklemelerin de yapılması gerekliliği öneri olarak öne çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fotoğraf, Ticari, Sanat, Pazarlama, Estetik

SUMMARY

The purpose of this research is to evaluate the relationship between the subject of commercial photography and aesthetic through the views of the photographer. Whether photography is art or not has been discussed depending on digital technologies. Although this debate continues in the literature, photography is generally accepted as an aesthetic and aesthetic just like cinema. However, this research questions the process of evaluating photography as aesthetic, such as wedding, fashion or sports and the press in the context of participant views. In the research conducted according to a qualitative method, the interview method was used and the collected data were analyzed. The data were obtained with the interview form, which is one of the qualitative data collection tools. Since the data were analyzed, the findings were analyzed by dividing into three dimensions: the relationship between photography and aesthetic, the artistic value of photographs taken in different fields, and the relationship between aesthetic, marketing and commercial concerns in terms of photography. When the participant's views are examined, it has been determined that aesthetic concerns are prominent in the photographs taken in wedding, fashion or press-sports areas. On the other hand, it has been determined that the problem of taking these photographs with commercial concerns is also present in other branches of aesthetic. As a matter of fact, aesthetic marketing is developing and paintings and sculptures can also be bought and sold. However, just as every photograph taken in these areas is not of the same artistic value, this problem also applies to other branches of aesthetic. Therefore, in order to evaluate photographs in wedding, fashion or other fields in terms of aesthetic, the necessity of doing more academic studies in this field and the necessity of providing union support came to the fore as suggestions.

Keywords: Photography, Commercial, Art, Marketing, Aesthetic.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
GÖRSELLER LİSTESİ	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

FOTOĞRAF SANATINA FARKLI YAKLAŞIMLAR

1.1. Fotoğraf ve Sanatsal Estetik Etkileşimi.....	3
1.2. Fotoğraf Sanatçısının Nitelikleri ve Yaratıcılığı.....	6
1.3. Fotoğraf - Estetik Bağlamında Algı Tipolojisi	8
1.4. Fotoğraf Türleri	10
1.4.1. Moda Fotoğrafçılığı	10
1.4.2. Basın Fotoğrafçılığı	11
1.4.3. Belgesel Fotoğrafçılığı	13
1.4.4. Mimari Fotoğrafçılık	14
1.4.5. Basın ve Spor Fotoğrafçılığı.....	14
1.4.6. Yeni Bir Tür Olarak Sokak Fotoğrafçılığı.....	16
1.4.7. Düğün Fotoğrafçılığı	18
1.5. Fotoğraf Sanatı Bağlamında Sanat ve Pazarlama İlişkisi	21

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1. Araştırmanın Yöntemi	24
2.2. Araştırmanın Örnekleme	24
2.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi.....	25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1. Fotoğraf - Estetik - Sanat İlişkisi	27
3.2. Farklı Alanlarda Çekilen Fotoğrafların Sanatsal Değeri.....	33
3.3. Sanat, Pazarlama ve Ticari Kaygılar İlişkisinin Fotoğraf Sanatı Boyutu	41
3.3. Araştırmacının Görüşleri	46
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	59
KAYNAKÇA	63
EKLER.....	61
ÖZGEÇMİŞ.....	70

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel-1 Warhol' un Fotoğraf Örneği	5
Görsel-2 Yansıma Fotoğraf Örneği	9
Görsel-3 Yansıma Fotoğraf Örneği	9
Görsel-4 Moda Fotoğrafı Örneği.....	11
Görsel-5 Basın Fotoğrafı Örneği	12
Görsel-6 Basın Fotoğrafı Örneği	12
Görsel-7 Belgesel Fotoğrafı Örneği	13
Görsel-8 Mimari Fotoğraf Örneği	14
Görsel-9 Mimari Fotoğraf Örneği	15
Görsel-10 Spor Fotoğrafı Örneği.....	16
Görsel-11 Sokak Fotoğrafı Örnekleri	17
Görsel-12 Sokak Fotoğrafı Örneği	17
Görsel-13 Düğün Fotoğrafı Örnekleri	18
Görsel-14 Düğün Fotoğrafı Örnekleri	19
Görsel-15 Düğün Fotoğrafı Örnekleri	19
Görsel-16 Düğün Fotoğrafı Örnekleri	20
Görsel-17 Düğün Fotoğrafı Örneği	20
Görsel-18 Düğün Fotoğrafı Örneği	21
Görsel-19 Spor Fotoğrafı Örnekleri	37
Görsel-20 Araştırmacının Çekim Anları	47
Görsel-21 Afet Fotoğrafı Örneği	48
Görsel-22 Afet Fotoğrafı Örneği	49
Görsel-23 Ton Fotoğrafı Örnekleri	52
Görsel-24 Ton Fotoğrafı Örnekleri	52
Görsel-25 Yansıma Fotoğrafı Örnekleri	53
Görsel-26 Yansıma Fotoğrafı Örnekleri	53
Görsel-27 Yansıma Fotoğrafı Örneği	54
Görsel-28 Kontrast Fotoğrafı Örneği	54
Görsel-29 Nesne Fotoğrafı Örneği	55
Görsel-30 Yansıma Fotoğrafı Örneği	55

Görsel-31 Mimari Fotoğraf Örneği	56
Görsel-32 Yansıma Fotoğrafi Örneği	56
Görsel-33 Nesne Fotoğrafi Örneği	57
Görsel-34 Turizm -Eğlence Fotoğrafi Örneği	57
Görsel-35 Turizm -Eğlence Fotoğraf Örneği	58

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo-1 Katılımcıların Demografik Özelliklere Göre Dağılımı	25
--	----

ÖNSÖZ

Ticari fotoğrafçılık konusunun, sanatla ve estetikle olan ilişkisini, fotoğrafçı görüşleri üzerinden değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışma üç ana bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde; farklı fotoğraf türleri, fotoğraf-sanat ilişkisi ve sanat pazarlama etkileşimi tanıtılmaktadır. İkinci bölümde; araştırmanın yöntemine yer verilmektedir. Üçüncü bölümde ise, elde edilen bulguların analizi yer almaktadır.

Araştırmanın bu aşamaya gelmesinde değerli katkılarını esirgemeyen değerli Prof. Dr. İsmet ÇAVUŞOĞLU hocama teşekkürlerimi sunarım.

GİRİŞ

Estetik fotoğraf sanatı ve teknoloji ilişkisi modern dönemle birlikte tartışılmaya başlamakla beraber film ve fotoğraf sanatına dair dijital teknolojilerin de gelişmesiyle bu tartışmaların çok daha fazla yükseldiği gözlemlenmiştir. Nitekim bu dönemde teknolojinin sanata girmesi Paul Delaroche gibi isimlerin *Artık Sanat Ölmüştür* gibi yakıştırmaları yapmasına neden olmuştur (Shiner, 2004, s. 346). Ancak günümüzde bu tartışmalar geride kalmış ve fotoğrafın da sanatın önemli bir parçası olduğu kabul edilmektedir. Fotoğraf sanatının en önemli estetik sunumunu gerçekliğe diğer sanat dallarına göre çok daha fazla yaklaşması oluşturmaktadır.

Estetik fotoğrafın bir sanat olarak değerlendirilmesindeki temel dinamik ise özgünlük, yaratıcılık ve temel sanat unsurlarını dijitalizme / teknolojiye rağmen sağlamış olmasıdır. Nitekim dijital teknolojiler üzerinden yapılan sanat ayrımı da günümüzde geçerliğini yitirmiştir. Dijital teknolojiler sadece fotoğraf ve sinemada değil üç boyutlu ürünler üretmede heykelden resme oradan müzik sanatına kadar geniş bir alanda kullanılmaktadır. (Winegard, 2019). Önemli olan diğer sanat alanlarında da olduğu fotoğrafta anlamın ya da verilmek istenen şey her ne ise onun belirli bir estetik ve yaratıcılık değer etrafında sunmaktır. İşte fotoğrafta da bu unsurlar izleyici kitlesine verilebilmektedir.

Fotoğrafa yapılan bir diğer eleştiri olan ticari amaçlara yönelik olması bu yönde araçsallaşması eleştirisi de süreç içinde ortadan kalkmıştır. Çünkü günümüzde sanat pazarlaması (birçok sanat alanında resim, minyatür, heykel, NFT vs.) belirli bir piyasası olan temel dinamikleri, özel galerileri olan alana dönüşmüş durumdadır (Başaran Alagöz ve Ekici, 2016). Fotoğraf ticari kaygılarla ya da diğer mesleki kaygılarla da yapılmış olsa aslında ortaya çok estetik kareler ve enstantaneler çıkabilmektedir. Bu durum fotoğrafın birçok türünde gözlemlenmektedir.

Sanat sadece var olanı yansıtmak ya da sanatçının imgeleminin betimlenmesi demek de değildir. Sanat aynı zamanda toplumsal olarak yaklaşıldığında da bireysel bir varoluşun parçası olarak da değerlendirildiğinde anlam yüklü bir faaliyetler bütünüdür. Fotoğraf sanatı da bu unsurları bünyesinde barındıran bir alandır. Bu

doğrultuda var olan gerçekliği yansıtma anlamını içermekle birlikte aynı zamanda sanatçıların yaratıcılığı da bütünsel olarak anlamı da kapsamaktadır (Şan Aslan, 2019: 55). Şu durumda fotoğrafın tek bir disiplinin ya da türün içine hapsedilmesi mümkün değildir. Çünkü hem ticari olarak bambaşka bir boyuta ulaşmış durumda hem de dijital teknolojilerin gelişmesiyle amatör olarak da olsa herkesin ulaşabileceği ve fotoğraflar çekebileceği bir zemin ortaya çıkmıştır. Özellikle sosyal medya uygulamalarında her gün milyonlarca fotoğrafın paylaşıldığı düşünüldüğünde fotoğrafa ulaşmak da çekmek de kolaylaşmıştır.

Fotoğrafın bu denli yayılması moda alanında, habercilik, medya, spor alanında, mimari alanda, doğa ve hayvan fotoğrafçılığı, düğün fotoğrafçılığı birçok alt fotoğraf alanının da doğmasını sağlamıştır. Literatür incelendiğinde bu alt alanlara sosyal medya ile birlikte gelişen sokak fotoğrafçılığının da eklendiği gözlemlenmektedir (Çoğal, 2021). Bu araştırmada da aslında fotoğrafın bu alanlarındaki ürünlerinin sanat olarak fotoğraf bağlamında değerlendirilmesinin zeminine yeni bir yaklaşım sunma girişimi denenecektir. Çünkü fotoğrafın birçok alt alanında farklı amaçlarla çekilmiş olsa da estetik birçok ürün görülebilmektedir. Örneğin bir spor fotoğrafçısının açığı ve anı çok iyi yakalamasıyla birlikte ortaya çıkan estetik bir anın fotoğrafı da sadece mesleki bir başarı olarak değil sanatsal ve estetik bir başarı olarak görülebilir. Bu durum diğer alt alanlar için de geçerlidir.

Araştırma bu yaklaşımı incelemeyi amaçlamakla birlikte aynı zamanda bu alanda çalışan profesyonel fotoğrafçılardan da veriler toplamayı hedeflemektedir. Dolayısıyla literatürdeki incelemelerle sahadan gelen verilerin karşılıklı analizinin yapılması ön görülmektedir. Bu doğrultuda üç ana bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde fotoğraf sanatına farklı yaklaşımlar irdelenmektedir. Bu bölümde ayrıca fotoğraf ve sanat etkileşimi, fotoğraf sanatçısının nitelikleri ve yaratıcılığı, fotoğraf-sanat ilişkisi bağlamında görsel tasarım öğeleri, fotoğraf türleri (moda fotoğrafçılığı basın fotoğrafçılığı belgesel fotoğrafçılığı vs.) ve sanat pazarlama ilişkisi incelenmektedir. İkinci bölümde kısaca araştırmanın yöntemi tanıtılmakta üçüncü ve son bölümde ise toplanan veriler incelenmesi ve literatür üzerinden tartışılmasına yer verilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

FOTOĞRAF SANATINA FARKLI YAKLAŞIMLAR

1.1. Fotoğraf ve Sanat Etkileşimi

Fotoğraf ve sanat ilişkisinin kurulmasının çok eski bir tarihi yoktur. Nitekim bu ilişki fotoğraf makinesinin icadı ve fotoğrafın diğer sanatlarla olan etkileşimiyle birlikte başlamıştır. Fotoğrafın sanat olarak kabul edilmesindeki temel sorun aslında sinema içinde benzer bir şekilde ortaya çıkmıştı. Teknolojinin hızla geliştiği 19. Yüzyıl ve sonrasında teknoloji bir yandan üretim biçimlerini etkilerken diğer yandan sanatın üretimini de tüketimini de etkilemektedir.

Sanat-fotoğraf ilişkisine teknoloji bağlamında bakıldığında sanat olgusuna teknoloji dahil edildiğinden fotoğraf sanat olup olmadığına dair tartışmalar yürütülmüşse de teknolojinin sanata eklenmesinin süreç içinde kabul edilmesidir. Nitekim sanata eklenen teknolojinin kabul edilmesinde sanatın en önemli değişkeni ve tanımlayıcı olan yaratıcılık etkili olmuştur. Teknolojiyle birlikte sanat diğer alanlarında olduğu gibi fotoğraf sanatında da yaratıcılık açısından değer kazanmıştır.

Fotoğrafın sanat olarak kabul görmesinde kurumsal olarak tanınması da etkili olan bir diğer etmen olarak öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda fotoğrafın sanat çevrelerince kabul görmesinde kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen sergiler de etkili olmuştur. Sanat müzelerinde açılan ilk fotoğraf sergisinin 1893 yılında Hamburg ilinde Kunsthalle'de olduğu aktarılmıştır. 1910 yılına gelindiğinde ise Albright Sanat galerisinde uluslararası bir sergi daha açılmıştır. Bu sergi ise resimsel fotoğraf sergisi olarak geçmektedir. Bu sergideki fotoğrafların bir kısmı galeride sürekli sergilenmek amacıyla satın alınmıştır. Bu satın alma süreci araştırmanın ilerleyen bölümlerinde ifade edilecek olan sanat - pazarlama ilişkisini de göstermesi bakımından önemlidir. Bu sergilerle birlikte fotoğraf sanatı kurumsal doğrultuda da tanınmış olmuştur (Akarçay, 2019: 110).

Görüldüğü üzere fotoğrafın farklı sanat sergilerinde daha çok resim sergilerinde kendine yer bulması onun sanat olarak algılanmasını kurumsal olarak sağlamıştır.

Ancak 20. yüzyıla gelindiğinde ise fotoğrafın kendisini özerk bir sanat olarak temellendirilmesi ve özellikleri sorunu öne çıkmaya başlamıştır. Fotoğraf sadece basit belgeleme ya da aktarım aracı değil, aynı zamanda sanat olma özelliğini de kazanmak istemiştir. Nitekim fotoğrafın icadının ilk yıllarından günümüze değin temel özelliklerinden birisi belge niteliği sunmasıdır. Fotoğrafın belge olarak kullanılması, kaydedilmesi çağdaş fotoğrafçılık düşüncesinde de devam etmektedir. Ancak bu fotoğrafın sadece bir yönünü teşkil etmekle beraber, fotoğraf aynı zamanda sanatın yaratıcılığını da içinde barındırmaktadır. Dijitalleşme sürecinde de fotoğraf bir yandan belge olma özelliğini devam ettirirken diğer yandan da yaratıcılığa yepyeni bir boyut kazandırmaktadır (Grundberg, 2002: 118).

Fotoğraf ve sanat ilişkisinin temelinde yaratıcılık, estetik ve sanat felsefesinin temel kavramlarından bir diğer olan güzellik yer almaktadır. Bu ilkeler dijitalleşmeyle birlikte de devam etmektedir. Dijital teknolojilere yönelik fotoğraf sanatının yaklaşımında da fotoğraf teknikle olan ilişkisi benzerlik göstermektedir. Dijital teknolojilerle var olan fotoğrafa eklemeler, çıkarmalar yapılarak, renk ayarları da yapılarak manipüle edilebilmektedir. Fotoğraftaki manipülasyonu benimsemeyen alanlar olduğu gibi benimseyen bunun yaratıcılığın bir parçası olduğunu düşünen yaklaşımlarda bulunmaktadır (Korkmaz, 2014: 28).

Belge olarak fotoğrafın manipüle edilmesinin sanatla olan bir ilişkisi söz konusu değildir. Bununla birlikte belge olarak fotoğrafın manipüle edilmesi suç unsuru barındırmakla birlikte insanların yanlış yönlendirilmesine de neden olmaktadır (Eryılmaz, 1999). Ancak diğer yandan dijital teknolojilerle birlikte fotoğrafta yapılan düzenlemeler; ekleme, çıkarma, renk düzenleri, yıldızlama vs. gibi teknikler de fotoğrafların estetize edilmesini sağlamakla birlikte yaratıcılık ilkesini de tetiklemektedir (Çoban ve Kıyar, 2015: 34).

Fotoğraf ve sanat etkileşimi bakımından manipülasyon dijital teknolojilerle birlikte sıklıkla kullanılan bir teknolojik alanın doğmasını sağlamıştır. Bu bağlamda fotoğrafta manipülasyon üç farklı şekilde kullanılabilir: fotoğraf çekilmeden önce yapılan manipülasyon, fotoğraf çekme sırasındaki yapılan manipülasyon ve fotoğraf çekme sonrasında yapılan manipülasyon. Burada dikkat edilmesi gereken şey yapılan manipülasyonların yaratıcılık ve estetik merkezinde yapılmasıdır. Sanatla olan bağ da

bu bağlamda sürdürülmektedir. Fotoğraf çekilmeden önce fotoğrafı çekilecek olan nesne ya da kimse üzerinde düzenlemeler yapılmaktadır. Örneğin nesnelere kompozisyon edilmekte kişilerde doğru poz verebilmesi için duruşunu değiştirebilmektedir. Ayrıca bu aşamada ışık gibi değişkenler de revize edilebilmektedir. Fotoğraf çekme sırasında fotoğraf makinesinin özellikleriyle yapılan değişimler etkili olmaktadır. Fotoğraf çekildikten sonra ise foto montaj gibi birçok teknikte var olan fotoğraf estetikize edilmektedir (Kaplan, 2021: 34).

Fotoğraf aynı zamanda tarihsel süreç içinde sadece dijital teknolojilerle değil aynı zamanda resim sanatıyla da ilgili olmuştur. Bu bağlamda fotoğrafın ve resmin çizilmesi ve bu iki eserin karşılaştırılması gibi hallerde kullanılması da söz konusudur. Fotoğrafın gerçekte olan bağı güçlü olduğundan bu gerçekliğin tuval üzerinden de temsil edilmesi iki sanat alanı arasındaki ilişkinin güçlü olmasını sağlamıştır.

Görsel-1 Warhol' un Fotoğraf Örneği

Marilyn Monroe Portresi (Kaynak: learnantiques.com)

Sanatın fotoğrafın seri üretim kapasitesine tamamen teslim olması ise Andy Warholⁱ ile mümkün olmuştur. Warhol kolaj estetiğini terk eder ve tekli ya da çoklu birimler halinde sergilenen merkezi temsilleri kolaj estetiğinin yerine koyarak fotoğrafın resim

ⁱ Andy Warhol, Amerikalı ressam, film yapımcısı ve yayıncı. Pop art akımının en önemli temsilcilerinden kabul edilir. Seri üretimin, seri üretim nesnelere sıkça kullanıldığı bir sanat türünü kullanır. Sanatçı, resimlerini afiş tekniği ile çoğaltmıştır.

üzerindeki etkisini uç noktalara taşır. Dolayısıyla sanatın tüketiminin de değişmesi söz konusudur (Durden, 2015: 12- 17).

Sanat ve kitleler arasındaki ilişkinin yaygınlaşmasında rol oynayan sanatçı aynı zamanda pop-art akımı bağlamında da fotoğrafı ele almıştır. Çünkü 1960'lı yıllarda fotoğraf resmin de değişmesine ön ayak olmuştur. Özellikle 1960'lar ve 1970'lerde fotoğraf, Kavramsal Sanat deneylerinde de merkezi bir rol oynayarak sanatın nesnelği, maddeselliği ve anlatımcılığından uzaklaşmak isteyen sanatçılara bunu gerçekleştirebilecekleri bir ortam sunmaya başlamıştır (Şan Aslani, 2019).

Tarihsel gelişimini sanatla bu açılardan kuran fotoğrafın temelinde de yaratıcılık olduğu unutulmamalıdır. Bununla birlikte dikkat edilmesi gereken bir diğer değişkeni ise yine sanatın merkezinde yer alan anlam sorunsalı oluşturmaktadır. Fotoğrafçılar gerek kurmuş olduğu kompozisyonlarla gerekse de daha doğal enstantaneler de gerekli bir anlam bütünü de sunmaktadır. Ancak fotoğraf bir anın sabitlenmesi olsa da sanattaki anlam da özel olarak fotoğraftaki anlamda sabitlenemez. Anlam hem fotoğrafçının kendisinde hem de onu yorumlayan kimse tarafından sürekli üretilen bir değer içermektedir. Nitekim anlam bu açında tüketilemeyen ve sürekli yeniden üretilen bir şeydir. Fotoğraf bir sanat alanı olarak dünyadaki bir soruna gönderme yapabildiği gibi özel bir anlam etrafında da toplanabilmektedir (Antmen, 2002:131-132).

1.2. Fotoğraf Sanatçısının Nitelikleri ve Yaratıcılığı

Fotoğraf sanatçılarının en temel özelliğini aslında diğer sanat alanlarında da öne çıkan yaratıcılık oluşturmaktadır. Fotoğraf sanatçılarının yaratıcılık özellikleri bir önceki başlıkta da belirtildiği üzere değişen zaman şartlarına göre yenilenmektedir. Bu bağlamda fotoğraf söz konusu olduğunda fotoğrafta yaratıcılık temel olarak iki alandan beslenmektedir. Birinci diğer sanatlarda da olduğu gibi bireyin kendisidir. İkincisi ise birinci etmene bağlı olarak gelişen makinenin özelliklerinin kullanılmasıdır.

Bir sanat olarak fotoğraf her zaman bir makineye bağlı olarak geliştiğinden kullanılan makinenin tekniğini ve teknolojisini bilmek önemli bir değişken olarak öne çıkmaktadır. Makinenin kullanılmasından kaynaklı yaratıcılık fotoğrafçının kendi

becerisinden kaynaklı olduğu gibi makinenin dijital teknoloji kalitesinden de kaynaklanabilmektedir. Diğer yaratıcılık ilkesini ise fotoğrafçının kendi imgelemi oluşturmaktadır. Örneğin sanatçı ilgili mekânı, nesne ya da kimseleri belirli bir kompozisyona göre dizayn ederek fotoğraf çekme öncesinde yaratıcı dokunuşlar yapabilmektedir (Akbaş ve İkizler, 2010: 23).

Yaratıcılık, fotoğraf sanatında seçme, kurma, tasarlama ve gerçekleştirme (en azından deneme), girişme, görebilme, fark edip şaşırma ve risk alabilme özgünlüğünü içermektedir. Fotoğrafçı bir yandan kendi kompozisyonunu yaratırken diğer yandan da hem makine ile hem de fotoğraf çekme sonrasında oynamalar, manipülasyonlar yaparken yaratıcılık ortaya çıkabilmektedir. Ancak bu ayrım (yani fotoğrafçının kendisinin yaratıcılığı ile fotoğraf makinesinin sunduğu imkânlar) yine fotoğrafçının kendisinin yaratıcılığı öne çıkmaktadır. Çünkü fotoğrafa anlamı da ruhu da makine vermez. Sanatçının kendisi verir. Bir fotoğrafçı kendi ruhunu, duygularını, iç dünyasını ve dünya görüşünü fotoğrafa yansıtılabildiği sürece başarılı bir fotoğrafçıdır. Kullandığı malzemenin niteliği daha sonra gelir (MEB, 2013: 31).

MEB (2013: 32)'e göre fotoğrafta yaratıcılık şu şekilde belirtilmektedir:

Fotoğrafçılıkta yaratıcılık; ileriye, öteye, farklıya, bilinmeyene, görülmemişe, fark edilmemiş ulaşabilme gücüdür. Yaratıcılık insan organizmasının, cevval, atak, parıldayan bir beyin-zihin birleşimidir. Her normal insanda, “az biraz” vardır. Açığa çıkması, yaşam biçimine dönüşmesi, kişiliğin niteliği haline gelmesi ise iç-dış koşullara, etmenlere, ortama, döneme, sürece bağlıdır. Ne olursa olsun, salt insan değiştirme, seçme, kurgulama, yineleme, düzenleme, denetleme gücüne sahiptir. Bu gücün, güzellik değerleri ile biçimlenişi ise estetik yaratıcılıktır.

Bu ifadeler dikkate alındığında önemli bir başka daha detay daha ortaya çıkmaktadır: Yaratıcılık her normalde insanda az biraz vardır. Bu tespit elbette her insanın sanatçı yaratıcılığında olduğu anlama gelmemektedir. Ancak fotoğraf sanatında yaratıcılığın da bazı disiplinlere sıkışıp kalmaması için önemlidir. Bu tespit bağlamında farklı alanlarda fotoğrafçılık sanatıyla ilgilenen kimselerde de yaratıcılık bulunduğu söylenmektedir. Örneğin bir spor fotoğrafçısı da düğün fotoğrafçısı da kendi açısından önemli bir yaratıcılık faaliyeti ve sanat yaratabilmektedir.

Yaratıcılık faaliyetinin farklı fotoğraf alanlarında olması fotoğrafı çeken kişiden kaynaklandığı gibi fotoğrafçının kendi makinesini ustalıkla ve yaratıcılıkla

kullanmasından da kaynaklanmaktadır. Nitekim fotoğraftaki estetik, yaratıcılık gibi imkânların ortaya çıkarılmasında düğün, moda ya da spor ve medya fotoğrafçılığı da etkili olabilmektedir. Çünkü bu alanlarda da fotoğrafın temel unsurları kullanılmaktadır. Bu unsurların başında ışık, mekân kompozisyon ve teknik unsurlar gelmektedir. Bu detayların yakalanması sadece özel stüdyo alanlarında değil ticari anlamda yapılan fotoğraf çekme disiplinlerinde de kendisini göstermektedir (Terzi, 2006: 23).

Gelinen noktada fotoğrafçılıktaki yaratıcılığın temelinde sanatçının kendisi yer aldığından yaratıcılık diğer fotoğraf çekme alanlarında da aranmalıdır. Nitekim bir düğün fotoğrafı bir başkasından çok daha yaratıcı ve estetik olabilmektedir. Benzer bir şekilde bir doğa ya da spor fotoğrafçısı da ticari olarak bu işi yapıyor olsa da çok estetik bir anı kendi yaratıcılığı ve yeteneğiyle yakalayabilmektedir. Dolayısıyla sanatın ve fotoğraf sanatının unsurları bakımından değerlendirildiğinde fotoğrafın sanat olarak ele alınmasında mümkün görünmektedir.

1.3. Fotoğraf-Estetik İlişkisi Bağlamında Algı Tipolojisi

1839'da icat edilen fotoğraf aracı, sanayi devriminin zeitgeist'inin bir ürünüdür. Fotoğraf, modernitenin diğer tüm teknik yeniliklerinden daha fazla, bugün hala kesintisiz olan, gerçekliğin algısını, keşfini ve bilgisini sürekli değiştiren bir gelişmeyi yönlendiriyor.

Fotoğrafın icadı şu şekilde özetlenebilir: Üretim araçlarında devrim olmadan temsil araçlarında devrim olmaz. 1900'lerde neredeyse her modern vatandaşın bir kamerası var - mükemmel bir teknoloji parçası. Operasyon aynı zamanda çok kolay ve büyüleyici. Kamera ve film satışından milyonlar kazanılıyor. Bununla birlikte, genel olarak, fotoğrafçılık sadece bir teknikten daha fazlasıdır.

Görüntüleri "üretmek", aynı zamanda bir entelektüel algı aracıdır. Ayrıca günümüz kitlelerinin elinde kendi gerçekliklerinin aynası ve kişinin kendi dünyasını kendine güvenerek yakalama ve şekillendirme fırsatı olabilmektedir. Gündelik hayatın fotoğrafına bir estetik an atandığında, fotoğraf sanatının kozmosuna bağlanır.

Mevcut küçük "fotoğraf estetiği", diğer gerçekliklerin veçheleri için görsel bir eğitim anlamında bir olasılık duygusunun eğitimini gözler önüne seriyor. Fotoğraf, hayal

gücünün makinesi olarak, gerçekliği yaratmak için nihai model olma yolunda ilerliyor.

Görsel-2 Yansıma Fotoğraf Örneği

Kuğu - Suzan Ustabas Çöl

Görsel-3 Yansıma Fotoğraf Örneği - 2

Yansıma (Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Silvio Vietta'nın "Aesthetics of Modernity" (2001) kitabından ödünç alınan, fotoğrafçıların ve fotoğrafların altı algı biçiminin tipolojisi, aşağıdaki görüntü türleri

arasında ayırım yapar (Archiv›Bd. 192 Schönheit II›Ästhetik der Fotografie-Paola Bianchi):

1. Hayal gücü
2. Duygu
3. Anı
4. İlişkilendirme
5. Duygu
6. Yansıma fotoğraf

1.4. Fotoğraf Türleri

Fotoğrafın mekân, zaman, dekor, gerçekçilik ve teknik gibi temel unsurları olsa da süreç içinde gerek sanatçıların eğilimleri nedeniyle gerekse de ortaya çıkan toplumsal ihtiyaçlar neticesinde yeni fotoğraf türleri ortaya çıkmaktadır. Aslında her tür basit anlamda bir fotoğraftır, denilebilir. Ancak her fotoğraf türü kendi çekim tekniğini ve estetiğini gerekli kıldığından tür olarak farklılaşmaktadır. Bununla birlikte her fotoğraf belirli bir temel amaçlar bağlamında da örtüşmektedir. Bunların başında haber verme, kaydetme gibi fiziksel nedenler oluştursa da estetik de fotoğrafın sanatsal unsurlarının ortak amaçlarından birisi olarak öne çıkmaktadır (Çoğal, 2021: 75).

Fotoğraf türlerinin farklılaşması fotoğrafçının ekipmanını kuracağı kompozisyonu da etkilemektedir. Literatür incelendiğinde öne çıkan fotoğraf türleri şöyle sıralanmaktadır: moda fotoğrafçılığı, basın fotoğrafçılığı, belgesel fotoğrafçılığı, mimari fotoğrafçılığı, basın ve spor fotoğrafçılığı ve sokak fotoğrafçılığı.

1.4.1. Moda Fotoğrafçılığı

Moda fotoğrafçılığı tekstil sektörünün gelişmesine paralel olarak en çok gelişen fotoğraf türlerinden birisi olarak öne çıkmaktadır. Özellikle yeni elbise üreten büyük markalar ya da elbise tasarlayan modacılar, stilistler için moda fotoğrafçılığı önem kazanmaktadır. Moda fotoğrafçılığı yapılırken bir yandan elbisenin kendisi öne çıkarken diğer yandan da ilgili elbiseyi taşıyan manken öne çıkmaktadır. Tasarlanan bir elbisenin en güzel şekilde temsil edilebilmesi için ilgili mankenin kendisi de moda fotoğrafçılığı bağlamında önem kazanmaktadır. Her ne kadar kadın modeller öne çıksa

da erkek modeller de moda fotoğrafçılığında tercih edilmektedir (Tekkılıç ve Alp, 2017: 313).

Moda fotoğrafçılığının gelişmesinde etkili olan bir diğer etmeni ise markaların tanıtım ve reklam faaliyetlerinin gelişmesi olmuştur. Özellikle 1990'lı yıllarda basın yayın organlarının evrensel anlamdaki gelişimi moda fotoğrafçılığının da önünü açmıştır. Tekstil firmalarının ya da moda tasarımcıların kendi koleksiyonlarını her yıl ayrı dönemlerde -örneğin kış ve yaz gibi- tanıtma ihtiyaçları moda fotoğrafçılığını geliştirmektedir. 1900'li yıllarda da çekilen moda fotoğrafları ve modeller günümüzde daha geniş stüdyolarda ve kompozisyonlarda poz verebilmektedir. Aşağıdaki moda fotoğrafı örneği John Esten'in 1990'daki "MAN RAY" sergisi için bir katalog olan "Man Ray in Fashion" adlı kitabından alınmıştır.

Görsel-4 Moda Fotoğrafı Örneği

(Kaynak: jmcouturestyle.wordpress.com)

1.4.2. Basın Fotoğrafçılığı

Basın fotoğrafçılığının öncelikli amacı bilgi ve haber vermektir. Günümüzde de değeri devam eden bir fotoğraf türü olan basın fotoğrafçılığı teknoloji ve internetin gelişmediği dönemlerde çok daha önemliydi. Çünkü örneğin bir savaşa dair çekilen tek bir kare insanların çok ilgisini çekmekteydi. Bu fotoğraflarda aynı zamanda ilgili olaya dair bilgiler de verilmektedir. Fotoğrafın haber değeri taşıması buradaki en önemli ayrımdır (Buçan, 2020: 40).

Basın fotoğrafçılığında beklenen temel ilke olaya dair olguyu nesnel bir şekilde aktarmasıdır. Bu tür fotoğraflar belge niteliği de taşıdığından manipüle edilmemeli, üzerinde oynanmamalıdır. Fotoğrafçının ilgili anı çok zamanında yakalaması insanların ve toplumların hafızası yer almasını sağlamaktadır. Bu durum aynı zamanda fotoğrafın çarpıcı olmasını sağlamaktadır.

Görsel-5 Basın Fotoğrafı Örneği

Açlıktan Ölen Çocuk ve Akbaba (Kaynak: thehindubusinessline.com)

Görsel-6 Basın Fotoğrafı Örneği

Kahramanmaraş Depremi -2023 (Kaynak: AFP Haber ajansı)

Her sanat eserinde temel özelliğın estetik olduğu söylenebilir (Timuçin ve Türer, 2018). Ancak bu estetik ilgili eserin her zaman mutluluk vereceği anlamına da gelmemektedir. Önemli olan dramatik ya da trajik bir durumun da estetize edilebilmesi, çarpıcı ve akılda kalıcı olabilmesidir. Fotoğraf sanat ilişkisi açısından ve farklı fotoğraf türlerinde yakalanan anların sanat olmasında bu değişkenler etkilidir. Çünkü tek bir fotoğrafla sayfalarca anlatılan metinlerden çok daha etkili bir anlatım

yapılabilmektedir (Tekin, 2021: 8). Bu bağlamda Görsel-5 'te Kevin Carter'ın Pulitzer Ödülü almış (1993) *Starving Child and Vulture (Açlıktan Ölen Çocuk ve Akbaba)* adlı fotosu örnek verilmektedir. Ayrıca Görsel-6'da Adem ALTAN'ın 2023 Kahramanmaraş depreminde çekilen fotoğrafı da bize fotoğraftaki babanın sevgi ve hissettiği acıyı çok açık bir şekilde etkili şekilde aktarmaktadır.

1.4.3. Belgesel Fotoğrafçılığı

Belgesel fotoğrafçılığı da gerek bilgi gerekse de haber verme gibi özellikleriyle basın fotoğrafçılığına benzetilmektedir. Basın fotoğrafından ayrılan en önemli özelliği ise, genelde bir hikâye anlatma süreci içinde olması ve konuya dair seri fotoğraflardan oluşmasıdır. Belgesel fotoğraflardaki temel amaç doğanın ya da araştırma yapılan alanının tanıtılmasına dair özel fotoğraflar çekmektir. Gözlem tekniğinin de önemli bir detayı olarak öne çıktığı bu fotoğraf türlerinde gözlemlenen alanın tanıtılması da söz konusudur (Bal, 2019: 34). Aşağıda Walker Evans'ın kataloglarından bir belgesel fotoğraf paylaşılmaktadır. Fotoğraf Amerikan yaşamını belgesel niteliğinde ifade etmektedir.

Görsel-7 Belgesel Fotoğrafı Örneği

(Kaynak: theguardian.com)

Belgesel fotoğrafçılığı literatürde yer yer sokak ve basın fotoğrafçılığı ile iç içe geçmektedir. Nitekim literatürde zaman zaman basın fotoğrafları belgesel fotoğrafı olarak da bilinmektedir. Söz konusu belgesel fotoğrafçılığı olduğunda akla ilk gelen fotoğraf türleri arasında doğa ve hayvan belgeselciliği dair fotoğrafları gelmektedir.

Ancak belgesel fotoğrafları sadece bu alanlarla da ilgili değildir. Nitekim savaşlara ya da çalışma şartlarına dair hatta günümüzde kişisel ünlülerin de belgeselleri çekilebilmekte ve fotoğrafta bu durumun bir parçası olmaktadır (Çoğal, 2021: 95).

1.4.4. Mimari Fotoğrafçılık

Mimari fotoğrafçılığın temel amacı yapıların estetik bir şekilde fotoğraflanmasıdır. Buradaki temel amaç da aslında sanat ve estetikdir. Bu bağlamda mimari fotoğrafçılığın amacında teknik ve inşaat gibi amaçlar yer almaz. Çünkü mimari fotoğraflar ortaya çıkmış olan bir yapının farklı açılardan görünüşünü kayıt altına almaktır (Kanburoğlu, 2013: 363).

Görsel 8’de Lucien Hervé’in mimari bir fotoğraf örneği verilmiştir.

Görsel-8 Mimari Fotoğraf Örneği

(Kaynak: pierremm.com)

Mimari fotoğraflardaki temel amaç ilgili yapı, bina ya da esere dair teknik bilgi vermek de değildir. Farklı amaçları içerse de mimari fotoğrafların temel amacı yapının estetik bir şekilde fotoğraflanmasıdır.

Görsel 9’da araştırmacının kendi kaynağından mimari bir fotoğraf örneği verilmiştir.

1.4.5. Basın ve Spor Fotoğrafçılığı

Spor fotoğrafçılığı basın fotoğrafçılığının bir alt dalı olsa da 21. Yüzyılla birlikte milyar dolarlara ulaşan bir endüstri haline gelen spor faaliyetleri için özel spor

fotoğrafçılığı gelişmiştir. Özellikle futbol ve basketbol öne çıkan spor faaliyetleri olsa da formula-1 yarışları, tenis ve voleybol, olimpiyat sporlarına kadar geniş bir alanda spor fotoğrafçılığının yapıldığı gözlemlenmektedir. Her spor dalının kendi içinde birçok estetik anı olabilmektedir. Çok güzel, akrobatik bir şekilde atılan gol ya da basket gibi. Bu anların fotoğrafların hem sporcunun kendisi için hem de sporseverler adına çok önemli detayları içermektedir (MEB, 2011: 7).

Görsel-9 Mimari Fotoğraf Örneği

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Spor fotoğrafçılığı sadece sporcuların fotoğraflarının çekilmesini değil aynı zamanda tribünlerin ve taraftarların da fotoğraflarını içermektedir. Özellikle futbol karşılaşmalarında yapılan koreografiler bu anlamda öne çıkmaktadır. Diğer yandan tüm spor dallarında yer yer görülen genç sporcuların başarılı oldukları anlarda ailelerinin sevinçlerinin fotoğraflanması da spor fotoğrafçılığının bir parçasıdır (Say, 2019: 26).

Aşağıda spor fotoğrafçılığın dair futboldan ve basketboldan anlar örnek verilmektedir. Futbol fotoğrafına Fransız futbolcu Thierry Henry'in top kontrolü basketbol fotoğrafına ise Jordan'ın smaç basarken ki havadaki hali örnek verilmektedir.

Görsel-10 Spor Fotoğrafı Örnekleri

(Kaynak: encrypted-tbn0.gstatic.com; matematiksel.org)

1.4.6. Yeni Bir Tür Olarak Sokak Fotoğrafçılığı

Sokak fotoğrafçılığı günümüzde fotoğraf çekme özelliği olan cep telefonlarının da yaygınlaşmasıyla bambaşka boyutlara ulaşmakla birlikte her gün milyonlarca fotoğraf çekilmesinin de nedenidir. Bu fotoğrafların önemli bir kısmı amatörce sokaklarda çekilmektedir. Ancak sokak fotoğrafçılığı karmaşık ve tanımı zor olan bir tür olsa da sokak fotoğrafçılığının da profesyonel olarak yapılması söz konusudur.

Fotoğraf sanatçılarının sokak da insanlardan habersiz enstantane yakalaması söz konusu olduğu gibi buradaki temel amaç da fotoğrafın estetik olmasıdır. Çünkü fotoğrafın sanat olmasında estetik kaygılar öne çıkmaktadır. Her ne kadar bizim ülkemizde 'habersiz fotoğraf' adında özel bir tür bulunmasa da pek çok yabancı ülkede 'candid photography'ⁱⁱ bir tür olarak benimsenmiş, bu da sokak fotoğrafçılığının bir diğer adı haline gelmiştir (Çoğal, 2021 :95).

ⁱⁱ Samimi bir fotoğraf, pozlanmış bir görünüm oluşturmadan çekilen bir fotoğraftır. Bir fotoğrafın samimi doğası, öznenin fotoğrafların çekildiği gerçeğiyle ilgili bilgisi veya buna rıza göstermesiyle ve öznenin daha fazla kullanım ve dağıtım izniyle ilgisi yoktur. En önemli faktör, poz vermenin fiili yokluğudur.

Sokak fotoğrafçılığını diğer fotoğraf türlerinden ayıran çok temel bir etmen söz konusudur. Bu etmen ise diğer birçok fotoğraf türünde olan manipülasyon, kompozisyon, dekor ve kostüm gibi önceden hazırlanan kurguların sokak fotoğrafçılığında yer almamasıdır. Çünkü sokak fotoğrafçılığında kendiliğinden akan yaşamın, insanların, ilişkilerin ve çevrenin fotoğraflanması söz konusudur. Bir önceki paragrafta görüldüğü üzere sokak fotoğrafçılığı tanım olarak 'candid photography' olarak ifade edilmektedir.

Aşağıda Charles Nègre'in The Chimney Sweeps (Baca Süpürgeleri- 1852) adlı sokak fotoğrafı ve Alfred Stieglitz'e ait A Wet Day on the Boulevard (Bulvarda Islak Bir Gün-1894) Paris adlı sokak fotoğrafı örnek verilmektedir.

Görsel-11 Sokak Fotoğrafı Örnekleri

(Kaynak: moma.org).

Görsel-12 Sokak Fotoğrafı Örneği

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

1.4.7. Düğün Fotoğrafçılığı

Düğün fotoğrafçılığı gerek günümüzde çağdaş olarak gerekse de fotoğraf makinesinin icadından bu yana ticari kaygılarla yapılmaktadır. Ancak diğer alanlarla da ve sonraki başlıkta da görüldüğü üzere ticari bir kaygının olması fotoğrafta estetiğin olmadığı anlamına gelmemekle birlikte onun sanatla olan bağıını da koparmamaktadır. Düğün fotoğrafçılığının en temel amacı evlenen çiftler için o güzel ve romantik anların ölümsüzleştirilmesi ve anılardaki yerini almasını sağlamasıdır (Özdemir, 2017: 2).

Görsel-13 Düğün Fotoğrafı Örnekleri

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Birçok fotoğraf türünde olduğu gibi düğün fotoğrafçılığında da yıllara göre ciddi değişmelerin olduğu görülmektedir. Bu değişmelerin iki temel nedeni bulunmaktadır. Birincisi teknik gelişmeler ikincisi sosyal gelişmelerdir. Teknik gelişmeler yeni fotoğraf makinelerinin üretilmesi sonucunda düğün fotoğraflarının da çok daha farklı çekilmesini, daha netlikte çekilmesine imkân vermiştir. Teknik gelişmeler diğer fotoğraf türlerini de etkileyen en temel dinamiktir. Ancak söz konusu düğün fotoğrafçılığı olduğundan sosyal gelişmeler yine teknolojiye bağlı olarak düğün fotoğrafçılığının bam başka boyutlara ulaşmasını sağlamıştır. Özellikle sosyal medya uygulamalarından olan Instagram bu konudaki en etkili uygulama olarak öne çıkmaktadır. Daha çok fotoğraf paylaşımlarının yapıldığı bu sosyal medya uygulaması

insanların hem kişisel anı dosyası hem de bu anıları herkesin görebileceği bir anı dosyasına dönüşmüştür. Dolayısıyla insanlar düğün anlarının fotoğraflanmasına çok daha fazla önem vermektedirler.

Görsel-14 Düğün Fotoğrafı Örnekleri

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

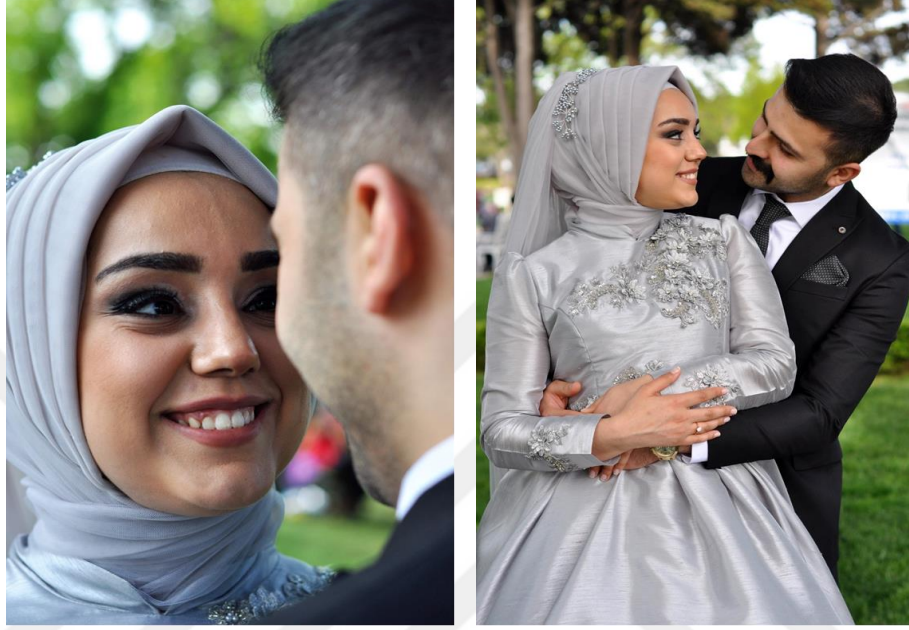
Görsel-15 Düğün Fotoğrafı Örnekleri

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Düğün fotoğraflarında kompozisyon, dekor, kostüm gibi birçok ön hazırlık eskiden de yapılıyordu. Ancak günümüzde bu ön hazırlık süreci çok daha fazla değişkeni içine almakla birlikte çok daha profesyonel bir şekilde yapılmaktadır.

Görsel-16 Düğün Fotoğrafı Örnekleri

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Görsel-17 Düğün Fotoğrafı Örneği

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Örneğin günümüzde eskiden hiç de yaygın olmayan bir düğün fotoğrafçılığı ayrımı ortaya çıkmıştır: iç çekim – dış çekim. Bu iki çekimden ise dış çekim öne çıkmaktadır.

Dış çekim hem fotoğrafçının önerisiyle hem de eşlerin teklifiyle çeşitli yerlerde yapılmaktadır. Bu yer bir deniz kenarı olabildiği gibi, çiçekli bir bahçede olabilmektedir. Ayrıca tarihi mekanlar ya da otantik ve butik yerlerde çekim yeri olarak önem kazanmaktadır. Diğer yandan çiftlerin kendi ilişkileri için özel başka mekanlarda tercih edilebilmektedir. Düğün fotoğrafçılığının bu denli gelişmesi düğün fotoğrafçılığının kendi için özel bir alan olması sonucuna doğurmuştur (Aslantaş, 2021: 3).

Ayrıca bu alanda görsellere eklenen tüm düğün fotoğrafları örneği araştırmacının kendi kataloğundan alınmıştır.

Görsel-18 Düğün Fotoğrafı Örnekleri

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

1.5. Fotoğraf Sanatı Bağlamında Sanat ve Pazarlama İlişkisi

Sanat ve pazarlama ilişkisi günümüzde de literatürde tartışılmaya devam edilmekle birlikte bu tartışmanın temelinde sanatı sanat yapan unsurlar öne çıkmaktadır. Çünkü

sanatın pazarlanması daha net ifadesiyle para karşılığında satın alınması onun sanat olma değerine zarar vermektedir sorusu her zaman tartışılmaktadır. Bu sorun birçok sanat alanında (resim ve heykel gibi) kendisini göstermektedir (Bernstein, 2007).

Sanat ürünün para ile satın alınması sanatın sanat olmağına zarar vermediği günümüzde galerilerde satılmasında görülmektedir. Ancak burada literatürde tartışılan bir başka sorun öne çıkmaktadır. Çünkü insanlar sanat pazarlaması bağlamında sipariş de verebilmektedir. Bu durumda belirleyici konumdaki sanatçı ve onun yaratıcılığı ortadan kalkmaktadır. Müşteri ya da tüketicinin kendi istekleri önem kazanmaktadır. Kendi evine kendi isteklerine göre tablo yapılmasını sipariş vermesi bu durumu örneklendirmektedir (Kaya, 2013: 45).

Günümüzde birçok sanat galerisinde resim tabloları, heykeller hatta yeni teknolojilerle birlikte NFTⁱⁱⁱ'ler de satılmaktadır. Bununla birlikte satın alınan sanat eserleri birer yatırım aracına dönüşebilmektedir. Nitekim satın alınan herhangi bir yıllar sonra çok daha büyük rakamlara alıcı bulabilmektedir (Saygın ve Fındıklı, 2021: 1455).

Gelinen noktada şu belirleme yapılabilir nasıl ki alınıp satılan bir resim ya da farklı bir eser sanat olarak değerlendirilebiliyorsa aynı şekilde profesyonel amaçlarla ya da ticari amaçlarla yapılan bir iş olarak fotoğraflar da sanat olarak değerlendirilebilir. Bu noktada birçok farklı kriter öne çıksa da maddi, pazarlama, alıp - satma ya da ticari amaç gütmeye ilişkileri gibi temel kriteri sanatın da temelinde yer alan estetik oluşturmaktadır.

Pazarlama, sanat ve fotoğraf ilişkisinde birçok farklı açıdan yaklaşılabilir. Öncelikle diğer sanatlarda olduğu fotoğrafta çekilen bir fotoğrafın satılması söz konusu olabilmektedir. İkincisi ise üretilen sanat eserlerinin tanıtılması ya da bu eserlerden maddi kazanç elde edilmesi amacıyla eserlerin fotoğraflanıp, internet üzerindeki sosyal medya sitelerine veya pazarlama ve satış portallarına yüklenerek

ⁱⁱⁱ NFT belli bir değere sahip olan ve üzerinden para kazanılması mümkün olan dijital varlıklar olup, konumu bir blok zincirinde depolanan özel bir dijital veri birimidir. NFT olan dijital bir sanat eseriniz olduğunda bu eser, bir blok zincirinde konumunu doğrulayan kodla markalanır.

kitlelere ulaştırılması yine dijital teknolojinin sunduğu eşsiz olanaklardan bir tanesidir (Yazar ve Yalçın, 2018: 620).

Fotoğraf-sanat, pazarlama ilişkisine bir diğer bakış açısını ise bu araştırmada örnekleri verilen fotoğraf türlerinin de sanat olabileceğinin anlaşılmasıdır. Nitekim diğer sanat türlerinde de ticari ve pazarlama kaygısı bulunmaktadır. Düğün, moda ya da spor fotoğrafçılığında da benzer bir durum söz konusudur. Burada önemli olan fotoğrafın güzel ve estetik olmasıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada ticari fotoğrafçılıkta sanatsal yaklaşımlar irdelendiğinden derinlemesine analiz imkânı veren nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Nitekim nitel araştırma yönteminde araştırma sorusuna dair derinlemesine bilgi edinilirken nasıl ve niçin sorularının cevapları da analiz edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Nitel araştırma yaklaşımının birçok farklı deseni bulunmaktadır. Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden görüşme metodu kullanılmıştır.

Görüşme metodunda veriler görüşme formu aracılığıyla toplanmaktadır. Bu metod araştırması yapılan konunun farklı perspektiflerden sorgulanmasına ve analiz edilmesine imkân sunması bakımından öne çıkmaktadır. Katılımcılara açık uçlu sorular sorulduğundan geniş açıklamalar ve cevaplar alınabilmekte araştırma konusu derinlemesine incelenebilmektedir. Ayrıca görüşme metodu ilgili konuya farklı yaklaşımların da ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

2.2. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmaya profesyonel ve ticari olarak fotoğrafçılık yapan 9 kişi katılmıştır. Araştırma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan kolayda örnekleme dikkate alınmıştır. Kolayda örnekleme araştırmacı tarafından yakın olarak yerlerin örnekleme içinde seçilmesi anlamına gelmektedir. Bu şekilde hem zamandan hem de bütçe konusundan tasarruf edilmektedir (Baştürk ve Taştepe, 2013).

Tablo-1 Katılımcıların Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Katılımcı No	Cinsiyet	Yaş aralığı	Hangi Alanda (Türde) Fotoğraf Çekiyorunuz?	Eğitim Durumu	Kaç Yıldır Profesyonel Olarak Fotoğraf Çekiyorunuz?
1	E	20-30	Spor-Basın	Lisans	3
2	E	30-45	Spor-Basın	Lise	22
3	E	45-60	Düğün	Lisansüstü	40
4	E	20-30	Moda	Lisans	8
5	E	30-45	Moda-Düğün	Lisans	9
6	E	30-45	Spor-Basın	Lisans	14
7	E	45-60	Moda-Düğün-Basın-Belgesel	Lisans	10
8	E	45-60	Moda-Düğün	Lisans	35
9	E	30-45	Moda	Lisans	10
10	K	35-45	Moda-Ürün	Yükseklisans	6

Tablo 1 incelediğinde katılımcıların mesleki deneyimlerinin genel olarak hem genç hem de deneyimli katılımcının olduğu gözlemlenmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Bu çalışmada, veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Sorular literatürdeki çalışmalar ve sorunların incelenmesiyle oluşturulmuştur. Açık uçlu olan görüşme formunda yer alan sorular uzman denetiminden geçirilerek görüşme formuna son hali verilmiştir. Uzman denetiminden geçirilen görüşme formundan bazı sorular silinmiş olup yerlerine farklı sorular eklenmiştir. Ortalama kişi başı 40-50 dakika süren görüşmeler yapılmıştır. Bu katılımcıların soruları titizlikle cevaplanmıştır. Daha sonra toplanan veriler analiz aşamasına getirilmiştir.

Görüşme formunda yer alan soruların bir kısmı şunlardır:

“Fotoğraf ve sanat/estetik ilişkisi sizin için ne anlam ifade etmektedir?”

“Sizce fotoğrafla gerçek arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır?”

“Fotoğrafın farklı alanlarda (düğün, medya, spor gibi) kullanılması hakkında ne düşünüyorsunuz?”

“Fotoğrafçılık işinin ticari kaygularla yapılması onun sanat olması ilişkisi için neler söylersiniz?”

Bu araştırma veri toplama araçlarından yarı yapılandırılmış görüşme formu mülakat formatında uygulanmıştır. Görüşme formu, nitel veri toplama araçlarının en sık tercih edilenleri arasında öne çıkmaktadır (Aktaş, 2015). Veri toplama aracındaki soruların anlaşılır olmasına ve belirli bir mantık sırası takip etmesine özen gösterilmiştir. Bununla birlikte soruların çok boyutlu olmasına önem verilmiş ve analizler bu boyutlar bağlamında yapılmıştır. Bununla birlikte geliştirilen veri toplama aracı uzman denetiminden de geçirilmiştir.

Veri toplama aracı geliştirilirken uzman görüşü alınarak soruların daha anlaşılır olması ve sağlık personeline uygun olarak revize edilmiştir. Araştırmada katılımcılardan elde edilen nitel veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Bu çalışmada, görüşmeler deşifre edildikten sonra görüşme soruları çerçevesinde tekrar tekrar okunmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplar görüşme sorularının boyutları ile birlikte düşünülerek farklı boyutlarla incelenmektedir. Toplanan verilerle incelenen literatür arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi yapılmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın bulgular bölümünde bir yandan katılımcı görüşlerinden doğrudan örnekler verilirken diğer yandan literatürdeki araştırmalarla analiz edilmeye çalışılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde veri toplama aracılığıyla toplanan verilerin analizine yer verilecektir. Bu bağlamda katılımcı görüşlerinden doğrudan alıntılara da yer verilecektir. Araştırma verileri analiz edildiğinde bulgular üç boyutta incelenecektir. Bu boyutların birincisini fotoğraf-sanat ilişkisi teşkil etmektedir. İkinci boyutu ise farklı alanlarda çekilen fotoğrafların sanatsal değeri oluşturmaktadır. Üçüncü ve son boyutta ise güncel olarak da önem arz etmeye devam eden sanat/estetik, pazarlama ve ticari kaygılar ilişkisi fotoğraf sanatı açısından katılımcı görüşleri üzerinden incelenmektedir.

3.1. Fotoğraf-Sanat İlişkisi

Fotoğraf ile estetik ve sanat ilişkisinin temelindeki sorun aslında teknolojinin sanatla olan ilişkisinden hareketle sorunsallaştırılmaktadır. Nitekim benzer bir durum sinema sanatı için de geçerli olmuş ve sinemanın da teknolojiyle olan temasından dolayı sanat kabul edilmesi zaman almıştır. Ancak günümüzde literatür incelendiğinde genel olarak hem teknolojiyle teması olması bakımından sinemanın hem de fotoğrafın sanat olarak kabul edildiği gözlemlenmektedir (Yazar ve Yalçın, 2018; Sunal, 2019; İmançer, 2020).

Bu araştırma ise fotoğrafın estetik ve sanatla olan ilişkisi daha çok basın, spor ve düğün gibi alanlarda icra eden katılımcılar irdelenmektedir. Bu bağlamda spor ve basın fotoğrafçılığı yapan 1 nolu katılımcı şu ifadelerle yer vermektedir: “*Ressamların yapmış olduğu sanatı, biz fotoğrafçılar olarak dijital ekipmanlar kullanarak icra etmekteyiz ayrıca estetiğe her zaman önem vermekteyiz.*”

2 nolu katılımcı ise sanat fotoğraf ilişkisi bakımından şu cümlelere yer vermektedir: “*Her çekilen fotoğraf sanatsal estetik değerindedir. Mesela çok iyi bir sanatçı var, 2 tane çizgiyi yan yana getirse bile çok değerli oluyor. Diğer tarafta inanılmaz bir emek var, çok özenle yapılmış sanat olsa bile değeri çok düşüktür. Bu da bize şunu gösteriyor popülizm sanatçıları her zaman kazanır.*” 3 nolu katılımcının görüşlerinin de 2 nolu katılımcıyla benzer olduğu görülmektedir. Nitekim 3 nolu katılımcıda;

“Sosyal medyaya bağlı olarak popülist tutumların fotoğrafa yön verdiğini, ayrıca estetik açıdan da fotoğrafa her zaman önem verdiğini” ifade etmektedir. 4 nolu katılımcı ise fotoğraf – sanat ilişkisine dair şu ifadelere yer vermektedir: “Fotoğrafçılığa başlama amacım aslında ticari kaygılar içerisinde oldu. Ancak yaptığım işin sanatsal boyutuna ne kadar ağırlık verdiğem, o derece orantıda kazancımı arttırdı. Amaç ticari bile olsa sanatsal ve estetiksel boyuta verilen ağırlık ile oluşturulan eserin maddi değerini arttırdığını açıkça gördüm. Bu kanı itibariyle amaç ne olursa olsun işin değeri sanatsallıktır/estetiktir, ticari karşılığını bulsa da bulmasa da, eserin değer adaleti bu kuraldan geçmektedir.”

Moda alanında fotoğraf çeken 4 nolu katılımcı çekimlerinde estetik boyutuna önem verdiğini aktarmaktadır. Özellikle gerek moda gerekse de düğün fotoğrafçılığı gibi doğrudan ticari ve pazarlama kaygılarıyla yapılan fotoğrafçılık mesleğinin de sanatsal unsurlar barındırdığını vurgulamaktadır. 8 nolu katılımcı ise sanatın yaratıcılık ilkesini fotoğrafçılık bağlamında şu cümlelerle vurgulamaktadır: *“Fotoğraf iki yönlüdür. Birinci yönü belgelemek, ikinci yönü ise yaratıcılıktır. Birinci yönünün yani belgelemenin sanat ve estetik ile bir ilişkisi ve de böyle bir misyonu olmadığını düşünüyorum. Fotoğrafın ikinci yönü yani yaratıcılık ise tamamen sanat ve estetikdir.”*

1 nolu katılımcı aslında sanat ve estetik değerler açısından kendi çekmiş olduğu fotoğrafı ressamın eserinden farklı görmemektedir. Fotoğraf sanatının sık sık görsellik açısından resimle yan yana getirilerek düşünülmesi tesadüf değildir. Fotoğraf resimle yüzeysel oluşum bakımından aynı sorunsal temeline dayansa da resim sanatına has bazı özellikler fotoğrafa göre çok daha farklı noktaları ele alabilmektedir ki, bunların başında gerçekliğin değiştirilebilmesi anlamına gelen soyutlayıcı özellikler resim sanatını daha derin noktalara taşıır (Özderin, 2016: 355).

Söz konusu fotoğraf olduğundan yeni teknolojilerle fotoğraftaki gerçelikler kolaylıkla manipüle edilebilmektedir. Diğer yandan 2 ve 3 nolu katılımcıların ise fotoğrafın sanatla olan ilişkisinde popülist etkilerin rolünü vurguladığı görülmektedir. Popülist yaklaşımların sanattaki emeği görmezden geldiğini ifade eden 2 nolu katılımcı her sanat eylemi kendi içinde bir emekle birlikte estetik de barındırmaktadır.

Ancak popülizm bazı değerli eserlerin görünmesini engellediği gibi geri planda kalmasına da neden olabilmektedir.

Fotoğraf sanat ilişkisinde öne çıkan bir diğer tartışmayı ise gerçeklik problemi teşkil etmektedir. Bu doğrultuda 1 nolu katılımcı: “*Fotoğraf, gözümüzle gördüğümüz gerçeklerin sonsuza dek kayıt altına alınmasıdır. Gözümüzün gördüğünü nasıl ki beynimize kaydediyorsak, fotoğrafla da bunu görsel olarak kayıt altına almaktayız.*” Bu görüşte fotoğrafla gerçeğin iç içe geçtiği görülmekle birlikte gerçeğin anlık olarak kaydedilmesi ya da dondurulması da denilebilmektedir.

2 nolu katılımcı ise fotoğraf - gerçeklik ilişkisine daha varoluşsal anlamı olan bir cevap vermektedir: “*İnsan hayatı bir fotoğraf karesine sıkıştırılacak kadar kısadır. Benim için fotoğraf gerçekliği budur.*” Aslında 2 nolu katılımcının görüşler incelendiğinde gerçekten de bazen tek bir fotoğraf karesi ilgili insanın yaşamı için çok önemli olduğu gibi hayatının tamamı anlamına da gelebilmektedir. Bununla birlikte hayatın kısalığına yapılan vurgu ise yaşlılar hayat göz açıp kapayıncaya kadar geçiyor ifadesine benzemektedir. Nihayetinde her bir insan milyarlarca insan içinde sadece bir tanedir. Gerçekliği de kendi içindedir.

3 nolu katılımcı ise fotoğraf - gerçek ilişkisine verdiği, “*Fotoğrafla gerçek benim için aynı anı yansıtmaktadır. İkisi de aynı şeydir.*” cevabıyla 1 nolu katılımcıya yaklaşmaktadır. Nitekim 1 nolu katılımcı da, “*Gördüğümüz gerçeklerin sonsuza dek kayıt altına alınmasıdır.*” ifadesini yer vermişti. Aslında gerçek olan şeyi karşımıza duran şey olarak tanımladığımızda fotoğraf makinesi sadece gözümüzle ilgili gerçek arasındaki bir aracıdır. Dolayısıyla fotoğraf gerçeğe en yakın sanat dallarından birisi olarak öne çıkmaktadır.

Fotoğraf ile gerçek ilişkisine 4 nolu katılımcı ise şu şekilde yaklaşmıştır: “*Fotoğraf çekerken işin aslı somut öğeleri perdeye yansıtmaktır. Hayal gücü ve yansıtılan fotoğraf gerçekliği aslında ortaya bambaşka kompozisyon çıkarır. Teknik açıdan bakıldığında gerçek olan ortamın ve kadraja alınan objelerin en doğru şekilde arşivlemektir.*” Gerçek kavramının karşısında söz konusu sanat ve estetik olduğunda sahtelikten daha çok hayal kavramı gelmektedir. 4 nolu katılımcı burada fotoğraftaki

gerçeklikle fotoğrafı çeken kişinin hayal gücünün de bulunduğunu vurgulamaktadır. Burada öne çıkan kavram ise kompozisyonudur. Kompozisyonda ise güzellik kaygısı her zaman devrededir.

Fotoğrafta belirli bir kompozisyon oluşturma özellikle moda ya da düğün fotoğrafçılığı gibi alanlarda gerçekliğin hayal gücüyle birlikte manipüle edilmesi söz konusudur. Manipülasyon kavramı her ne kadar olumsuz bir anlamı çağırırsa da söz konusu moda ya da düğün gibi alanlardaki fotoğrafların manipülasyonu olduğunda manipülasyon estetiğin ortaya çıkmasını sağlamaktır. Fotoğrafların üç farklı şekilde manipüle edilerek kompozisyon oluşturulması sağlanabilmektedir: fotoğrafı çekmeden önceki düzenlemeler, fotoğraf çekme sırasındaki düzenlemeler ve fotoğraf sonrası düzenlemeler. Özellikle moda ve düğün fotoğraflarında dekorun tamamlanması, özel kostümlerin hazırlanması ya da çekim sonrasındaki dijital düzenlemelerle fotoğrafa yeniden hayat verilmektedir. Bu düzenlemeler sanatçının elinde yeni esere dönüşmektedir (Kaplan, 2021: 34).

Fotoğrafın sanatla olan ilişkisi bağlamında incelenen bir diğer alt boyutu ise Fotoğrafın farklı alanlarda (düğün, medya, spor gibi) kullanılması olmuştur. Nitekim fotoğraf sanatı literatürde de görüldüğü üzere birçok çeşide ayrılmış bir şekilde incelenmektedir. 1 nolu katılımcı bu bağlamda, “*Kamuyu ilgilendiren yahut özel bir anın fotoğraflanması, gerekli bir durumdur. Çünkü insanların, görmedikleri gerçeklerin görmesine imkân sağlayan bir unsurdur fotoğraf.*” ifadesine yer vermektedir. Yani aslında fotoğrafın farklı alanlarda kullanılması fotoğrafın bir tür belge niteliği de taşıması bakımından toplumsal belleğin de bir parçası olması söz konusudur. Örneğin sokak fotoğrafçılığı bir yandan belgesel fotoğrafçılığına yakınlığa da bazı dönemlere ışık tutması açısından önemli veri kaynakları olarak da değerlendirilebilmektedir.

Fotoğrafların farklı alanlarda kullanılmasına dair 3 nolu katılımcı ise: “*Fotoğraf çekildiği alana göre değer arz etmektedir. Herkes her alanda fotoğraf çekemez.*” Bu görüş farklı alanların da kendi arasında önemi olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Yani her farklı fotoğraf alanının (moda, düğün, spor, basın vs.) kendi içinde bir değerinin ve estetiğinin olduğu belirlendiği gibi ayrı ayrı beceriler de gerektirdiği

vurgulanmaktadır. Katılımcı bu görüşüyle birlikte aslında fotoğrafın farklı alanlarının da önemli bir sanat olduğunu vurgulamaktadır. Nitekim bu araştırmada da farklı alanlardaki fotoğraf çalışmalarının da sanat olması ile estetik kaygı vurgusu araştırması yapılmaktadır.

2 nolu katılımcı ise spor fotoğrafçısıdır ve kendi çektiği fotoğraf türünün önemini şu şekilde ifade etmektedir: *“Spor fotoğrafı çeken bir kişi her türlü fotoğrafı çeker ancak diğer alanlarda fotoğraf çeken kişiler spor fotoğrafı çekemez.”* Bu yaklaşım indirgemeci bir tutumu yansıtmakla birlikte tek tek fotoğraf alanlarının da değerini göstermesi bakımından önemlidir. Ayrıca galeriler için fotoğraf çeken sanatçıların da farklı alanlardaki (spor fotoğrafçılığı gibi) fotoğrafları çekemeyeceği alt bilgisi de yer almaktadır. Ayrıca estetik değerlere de çok önem vermek gerektiğini vurgulamaktadır.

4 nolu katılımcı ise moda fotoğrafçısı olarak farklı fotoğraf türleri için bu ifadelerle yer vermektedir: *“Moda fotoğrafçısı olarak her bir konu başlığı altında fotoğrafçılık zanaatı işlenmektedir. Her konu başlı başına ayrı meziyet isteyen sadece fotoğraf çekmek olarak değil, o konuya ve kompozisyona estetiksel açıdan da duyarlı olabilmek gerekir. Algıda seçicilik ile bu farklı konularda yapılan çekimlerin doğrudan birbiriyle ilintili olduğunu düşünüyorum.”* Aslında fotoğrafın farklı alanlarına dair fotoğrafçıların estetik açıdan duyarlı oldukları görülmektedir. Sadece 2 no’lu katılımcı spor fotoğrafçılığını diğer tüm alanların önüne koymaktadır. 5 nolu katılımcı ise *fotoğraflar gerçeğin kanıtıdır* ifadesine yer vermiştir. Bu görüşü 6 no’lu katılımcı ise şu ifadeleriyle desteklemektedir: *“Uğruna mücadele verdiğimiz bir mesajdır fotoğraf karesi. Bazen gerçekleri önümüze süren , bazen vicdanımızı insanlığımızı bile sorgulatan bir karedir fotoğraf. İnsanlık yaşadığı anlarının bir yansımasıdır. Ve onu ölümsüzleştirmek de fotoğraf karelerinden geçer. ”* 7 Nolu katılımcı ise fotoğrafın basitleştirilmesi ve sanat ilişkisini şöyle değerlendirilmektedir: *“Her türlü ayarı, üzerine yüklenen dijital programlarla yapan cep telefonları ile kaydedilen görüntüleri saymazsak, fotoğraf sanattır, estetik arayıştır. ”* Şu halde her çekilen fotoğrafın da sanatsal değeri olmamaktadır.

Katılımcıların görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde her katılımcının tek tek farklı fotoğraf alanlarının önemine değindiği görülmektedir. Bu bulguların

araştırmanın temel amaçlarından olan farklı fotoğraf çekme türlerinin de sanat ve estetik olduğu konusunda veriyi desteklediği söylenebilir.

Bu bulgular fotoğraf çekerken dikkate alınan unsurların da gündeme gelmesini sağlamaktadır. Bu doğrultuda 1 nolu katılımcı fotoğraf çekerken şu değişkenleri dikkate aldığı gözlemlenmektedir: *“Öncelikle etik değerler göz önüne alınmalıdır. Ayrıca fotoğraf çekilirken bunun topluma veya kişilere olan faydası da değerlendirilmelidir. Bunun haricinde her fotoğrafçının göz önünde bulundurduğu ışık, kompozisyon ve estetik değerleri dikkate alıyorum”*. 3 nolu katılımcı ise *“ekipmana ve doğru zamanda doğru kareyi yakalamaya dikkat ediyorum ölümsüzleştiriyorum o kareleri.”*

Her iki katılımcının görüşlerinde ortak olarak öne çıkan detayı teknik detayların düzenlenmesi oluşturmaktadır. Fotoğrafların düzenlenmesi detayı da daha önce ifade edildiği gibi fotoğrafların teknik olarak manipüle edilmesi anlamına gelmektedir. Buradaki manipülasyon fotoğraf çekmeden önceki teknik düzenlemeleri içermektedir. Bu düzenlemeler ise fotoğrafın sanat olmasına zarar vermemekte fotoğrafı estetize etmektedir. Örneğin 1 nolu katılımcının vurgulamış olduğu etik değerler meselesi bu araştırmanın temel konusunu teşkil etmemektedir. Çünkü fotoğrafın haber ya da belge değeri taşıyan türlerinin manipülasyonu sanatsal ve estetik olmadığı gibi suç unsuru teşkil edebilmektedir (Fırat, 2008: 29). Bu çalışmada ise yapılan manipülasyondaki amaç fotoğrafı yeniden estetik amacıyla kurgulamaktır.

2 nolu katılımcı fotoğraf çekmeden evvel teknik detayları değil kendi anlam dünyasını kontrol ettiğini şu cümlelerle ifade etmektedir: *“Sadece çektiğin anıyı düşünmen gerekiyor. Bu anıyı nasıl ölümsüzleştirebilirim diye kafa yoruyorum.”* Fotoğraf sanatı elbette teknik ve çevresel (mekânsal) düzenlemeleri gerektirdiği gibi 2 no’lu katılımcının ifade ettiği gibi ana odaklanmayı gerektirmektedir. Bu odaklanma sadece kompozisyon fotoğraflarında değil düğün fotoğrafında, spor ya da basın fotoğrafında da gereken önemli bir birey detayı olarak öne çıkmaktadır.

Moda fotoğrafları çeken 4 nolu katılımcı ise fotoğraf çekmeden önce daha özel hazırlıklar yaptığını şu şekilde ifade etmektedir: *“Fotoğraf çekerken markanın*

politikasına göre kompozisyonlar belirler çekim öncesi ona göre planımı hazırlarım.” Bu bağlamda katılımcının fotoğraf çekmeden önce ön düzenleme-manipülasyon yaptığı görülmektedir. Fotoğraf öncesi yapılan her türlü hazırlık birçok farklı türde yapılmaktadır. Özellikle de moda fotoğrafçılığı bu düzenlemelerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Nitekim katılımcı, *“Fotoğraf çekerken markanın politikasına göre kompozisyonlar belirler, çekim öncesi ona göre planımı hazırlarım.”* ifadesiyle kompozisyonun önemini, estetiğin ve düzenlemenin değerini öne çıkarmaktadır. Bu tür düzenlemeler moda tasarımında olduğu gibi pekâlâ düğün fotoğraflarında da olabilmektedir.

Gelinen noktada katılımcı görüşleri fotoğraf estetik/sanat ilişkisi boyutu bağlamında değerlendirildiğinde fotoğrafı sanatsal ve estetik yapan unsurların ticari olarak bu işin yapıldığı alanlarda da olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin moda, düğün ya da spor fotoğrafçılığı adına çekilen fotoğraflar ticari kaygılar gütse de estetik bir formda sunulabilmektedir. Diğer fotoğraflarda olan kompozisyon da düzenlemeler de ticari kaygılarla yapılan fotoğrafçılıkta kendisini göstermektedir.

3.2. Farklı Alanlarda Çekilen Fotoğrafların Estetiksel/Sanatsal Değeri

Farklı alanlarda çekilen fotoğrafların estetiksel/sanatsal değeri araştırma bulgularının ikinci boyutunu oluşturmaktadır. Farklı alanlardaki fotoğraflarla kastedilen ise literatür bölümünde de aktarıldığı üzere, moda, basın, sokak ya da düğün fotoğrafçılığı gibi alanlar teşkil etmektedir. Bu alanlarda çekilen fotoğrafların önemli bir kısmı ticari kaygılarla yapılmaktadır. Ticari kaygılarla yapılması üzerinden estetiksel/sanatsal değerlendirmesi ise bulguların üçüncü boyutunda değerlendirilmektedir.

Farklı alanlarda çekilen fotoğrafların gelişigüzel çekilmediği ve estetiksel/sanatsal değerlerinin olduğuna yönelik bulguların tespit edildiği bu bölümde katılımcıların görüşlerinden örnekler verilmektedir. Bu bağlamda 1 nolu katılımcı çekmiş olduğu fotoğrafları estetize edebilmek adına şunları yaptığını aktarmaktadır: *“Öncelikle fotoğrafın çekilme aşamasında ışığa dikkat ediyorum. Bununla birlikte çevresel faktörlerin fotoğrafı nasıl daha estetik hale getirebileceğini dair fikirler üretirim.*

Çekim aşamasında ise hangi açının ve hangi çekim tekniklerinin daha sağlıklı bir sonuç verebileceğini göz önünde bulundurarak çekimler yaparım.”

Spor-basın alanında fotoğraf çeken 1 nolu katılımcı fotoğraflarını estetik hale getirmek için çevresel faktörleri de teknik faktörleri de dikkate aldığını ifade etmektedir. Ancak burada önemli bir değişken daha öne çıkmaktadır. Bu değişken ise spor-basın fotoğrafçısının kendi çekmiş olduğu fotoğrafı estetik ve sanatsal forma sokma kaygısı hissetmesidir. Sanatsal forma sokma kaygısı yapılan işin sanat değeri taşıması açısından önem kazanmaktadır (Gökçe, 2015).

4 nolu katılımcı ise fotoğraflarını estetik hale getirmek adına şu etmenlere dikkat ettiğini aktarmaktadır: *“Işık ayarı fotoğrafın temel değeridir. Estetik ve güzel hale getirmek adına bu ilkeyi birinci planda tutar çeşitli bilgisayar programlarında tasarımı gerçekleştiririm.”* 4 nolu katılımcının görüşlerinde fotoğraf çekimi sonrasında yapılan düzenlemelerin vurgusu yapılmaktadır. Teknolojinin dijital anlamda gelişmesi fotoğrafın da özellikle çekim sonrasında da düzenlenmesine olanak sağlamaktadır. Bu düzenlemeler fotoğrafın bir anlamda tozdan, çöpten arınması anlamlarını içermekteyken diğer yandan da var olan eldeki fotoğrafın yeniden estetik ve sanatsal açıdan yorumlanması anlamına gelmektedir. 2 nolu katılımcı ise fotoğraf çekme esnasında yaptığı düzenlemeyi şu şekilde ifade etmektedir: *“Herhangi bir estetikle oynayamazsınız sadece ve sadece kadrajı daraltabilirsin.”* Katılımcının da ifade ettiği üzere kadrajı ayarlama meselesi fotoğraf çekme esnasındaki teknik düzenlemeleri içermektedir. Fotoğrafın estetik ve sanatsal hale getirilmesi sadece fotoğrafın çekimi öncesinde ya da sonrasında değil fotoğraf çekme sırasında da makine üzerinden yapılabilmektedir (Ege, 2017: 119).

3 nolu katılımcı da çekmiş olduğu fotoğrafı estetik hale getirebilmek adına şu ifadelerle yer vermektedir: *“Adına doğru kadrajı ve anı yakalarım.”* Bu ifadeler 2 nolu katılımcının görüşleriyle örtüşmektedir. Bu bağlamda makinenin teknik olarak doğru ve yerinde kullanılması, çekilen ana göre düzenleme yapmanın önemi de ortaya çıkmaktadır. 7 numaralı katılımcı da bu görüşü şu cümleleriyle desteklemektedir: *“Kadrajı belirliyorum, ışık yetersizse ışık ilave ediyorum. Çekim öncesi ayarlamalar ve çekim esnasındaki makinada yapmaya çalıştığım ayarlar yeterli olmazsa, dijital*

programlarla fotoğrafta yaptığım rötuşlar var. ” 9 nolu katılımcı da benzer şekilde, *“En önemsedığım şey ışık ve kadrajdır.”* ifadesine yer vermektedir. 8 nolu katılımcı ise, *“Photoshop ve benzeri yazılımlarla düzenleme yaparım ve bunu yaparken estetik kaygılar hep ön plandadır.”* demektedir.

Araştırma bulgularının bu boyutunda katılımcılara yöneltilen önemli sorulardan birisini de düğün, spor, medya gibi alanlarda çekilen fotoğrafların sanat değeri konusu oluşturmaktadır. Nitekim bu alanlarda fotoğraf çeken insanların çekmiş olduğu fotoğraflar yer yer vitrinleri ya da gazeteleri süslese de sanat galerilerinde görmek pek mümkün olmamaktadır. 1 nolu katılımcı bu soru bağlamında, *“Çekilen her bir fotoğrafın bir estetik değeri bulunmaktadır. Bu sebeple hangi alanda olursa olsun, ortaya çıkan her bir fotoğraf bir sanat değeri taşımaktadır. Ama bunun sanat değeri kişiden kişiye farklılık gösterir.”* yanıtını vermiştir.

Herhangi bir fotoğrafın sanat değerinin kişiden kişiye farklılık arz etmesi katılımcı tarafından vurgulanmaktadır. Ancak aynı katılımcı diğer yandan çekilen fotoğrafların estetik değerini de ifade etmektedir; *“Çekilen her bir fotoğrafın bir estetik değeri bulunmaktadır.”* ifadesi ise sanat ve emek ilişkisi açısından değerlendirilebilir. Çünkü her fotoğraf için sanatçı bir emek sarf etmektedir. Ancak bu emek karşılığında ortaya çıkan eserin estetik olma durumu kişiden kişiye değişkenlik göstermektedir.

Moda alanında fotoğraflar çeken 4 nolu katılımcı ise düğün, spor, medya gibi alanlarda çekilen fotoğrafların sanat ve estetik değeri için şu ifadelere yer vermektedir: *“Sanat ve estetik değeri demek; fotoğrafın çekim konusu değil, fotoğrafçının bakış açısı ve ürettikleridir.”* Bu ifadeler katılımcının sanat eseri ve sanatın değeri konusunda sanatçının rolünü vurgulamaktadır. Sanatçıların her sanat alanındaki öznel rolleri ve yaratıcılıkları önemlidir. Nitekim sanat çoğu zaman öznel yaratım süreçlerini de içermektedir. Aşağıdaki alıntı da katılımcının görüşlerinin literatürle örtüşmesi açısından önemlidir:

Fotoğrafın sanat niteliğinin kabul edilmesinde Photo-Secession 'un yayın organı olan "Camera Work" ün çok etkisi olduğu belirtilebilir. Bu dergide çalışan genç fotoğrafçılar, fotoğrafı bir düşünceyi, bir bakış açısını veya fotoğrafı çeken kimsenin kendisi veya çekilen konu hakkındaki duygularını yansıtabileceği, zengin anlatım özelliklerine sahip bir ortam olarak görmekteydiler. Onlara göre fotoğraf, onu çeken kimsenin ruhsal

yapısıyla, objektifin önündeki gerçekliğin bir etkileşimi olarak ortaya çıkıyordu. Bu görüntünün yaratıcısının da fotoğraf makinesi değil, fotoğrafı çeken kimse olduğunu savunuyorlardı. Grup on dört yıl içinde verdiği uğraşlarla, fotoğrafı bir sanat dalı olarak meşrulaştırma çabalarında başarılı oldu. Böylece fotoğrafın da resim sanatı dışında kendi özgün yapısıyla bir sanat ortamı sayılabileceği görüşü yaygınlık kazandı. (Serter, 2000, 92-93).

Yukarıdaki metinde de görüldüğü üzere fotoğrafı çeken kimsenin ruhsal ve öznel durumlarının önemi üzerinde durulmaktadır. Bu yaklaşım aynı zamanda fotoğrafın hangi alanda olursa olsun özel bir tutum ve beceri gerektirdiğini göstermektedir. Bu durum düğün, moda ya da basın gibi fotoğrafçılık alanları için de aynı şekilde geçerlidir.

2 nolu katılımcı ise düğün, spor, medya gibi alanlarda çekilen fotoğrafların sanat değeri için şu ifadelerle yer vermiştir: *“Fotoğraf kategorilerini ayırtırmak bana göre değil. Ancak spor foto muhabirliğinin daha farklı zorluk derecesi vardır. Çünkü tamamen refleksler üzerinde olan bir kategoridir. Fotoğrafçılık genelde yetenekten ziyade yaratıcılık önemli ama bu yaratıcılığı yakalamak içinde öncelikle fotoğraf çekmen gerekiyor.”* 2 nolu katılımcı spor alanına fotoğraf çekmenin zorluğunu araştırmanın bir önceki boyutunda da vurgulamıştı.

Öncelikle 2 nolu katılımcı spor anlarını yakalamak zorunda kaldığı için fotoğraf çekme öncesinde herhangi bir düzenleme yapma gibi imkânı olmadığından bu alanda fotoğraf çekmenin zorluğu ifade edildiği gibi zordur. Fotoğrafı çekilecek olan gruplar ya da bireyler sürekli hareket halinde olduğundan güzel bir an yakalamak diğer fotoğraf alanlarına göre çok daha zordur (Kanburoğlu, 2000). Oyuncular belli kurallar içerisinde hareket ederler, kuralsız her türlü davranış ceza görür. Bu kurallar sadece sporcular için geçerli değildir. Saha içerisinde bulunan her türlü unsur seyirci, foto muhabirleri, saha görevlileri v.b. en üst düzey protokol bile bu kurallara uymak zorundadır (Say, 2019: 24).

Örneğin aşağıdaki gibi bir maç içi anının yakalanması tamamen fotoğrafçının yeteneğine ve çekim tekniklerine bağlıdır. Bu fotoğraf örneklerinde de görüldüğü spor fotoğrafçılığında hareketli anların çekilmesinin zorluğu konusunda katılımcının haklılık payının olduğu gözlemlenmektedir. Bu fotoğraflar için sadece karşılaşmanın

takip edilmesi gerekmekte ve öncesinde alanın düzenlenmesi gibi bir şans söz konusu değildir. 3 nolu katılımcının da bu bağlamdaki görüşleri 2 nolu katılımcı ile örtüşmektedir. Nitekim 2 nolu katılımcı da spor fotoğrafçıların anı yakalamadaki zorluklarını ve estetiği vurgulamıştır.

Görsel-19 Spor Fotoğrafı Örnekleri

(Kaynak:trtspor.com.tr)

1 nolu katılımcı da basının spor alanında çektiği fotoğraflar için şu ifadelerle yer vermektedir: *“Spor alanı, fotoğraf çekmenin en zor olduğu alanlardan biridir. Hareket ve aksiyonun bol olduğu bir alanda sanat üretmek her ne kadar zor olsa dahi çekilen bir özel anın sanat ve estetik değeri vardır.”* 2 nolu katılımcı da 1 nolu katılımcıyı basın ve spor alanındaki fotoğraf çekmenin zorluğu bağlamında desteklemektedir: *“Bizim alanda herkes fotoğraf çekemez, emekli olup da halen fotoğrafı çekmeyen var. 20 kareden sadece 3 tanesi net çeken var. Bu alanda her zaman farklı bir gözle bakman gerekiyor.”*

Her iki katılımcının da vurgulamış olduğu fotoğraf alanının sürekli hareket halinde olması değişik bir anın yakalanması oldukça zordur. Bu durum fotoğrafçının spor fotoğrafçılığının teknik detaylarına da hâkim olmasını gerektirmektedir. Nitekim yeni dijital teknolojilerle saniye de onlarca foto anlık çekilebilmektedir. Ancak bu tekniğin uygulanması da tecrübe gerektirmektedir.

Düğün fotoğrafları çeken 3 nolu katılımcı ise *“Çektiğim fotoğrafla mekânın uyum ve estetik içinde olmasını dikkate alırım.”* ifadesine yer vermektedir. Bu ifade aslında

düğün fotoğraflarının da kendi içinde bir uyum, güzellik ve kompozisyon içerdiğini göstermektedir. Özellikle günümüzde dış çekimler üzerinden estetiğin öne çıktığı düğün fotoğrafçılığında sadece damat ve gelinin kıyafet ve makyajı değil bununla birlikte mekânın uyumu da öne çıkmaktadır. 5 nolu katılımcı da moda ve düğün fotoğrafçılığına dair şu ifadelere yer vermektedir: “*Sanatsal ve estetik olacak değerde bir işin yapılmasının çok zor ve ender görülen süreç olduğunu belirtmek isterim. Fotoğrafta sanat bana göre spontane gelişen ve beklenmeyen sonuçların ortaya çıktığı bir zaman dilimidir.*”

4 nolu katılımcı ise moda fotoğrafçılığı bağlamında şu ifadelere yer vermektedir: “*Moda fotoğrafçılığı alanında modelin uyumu, markanın beklentisi ve ürünlerin görselinin toplamı kendi açımdan fotoğraf sanatının işlenmeyi beklenen malzemeleridir.*” Moda alanında çekilen fotoğraflarda sadece fotoğrafçının değil aynı zamanda önemli ölçüde büyük ticari işler olduğundan markanın beklentileri de önemlidir. Bununla birlikte modelin ilgili elbiseyle olan uyumu ve fotoğraf sanatçısının estetik kaygısı da öne çıkan değişkenlerdendir.

Ticari ya da markaların beklentileri yapılan işin sanat olmasına yönelik etkiler yapabilmektedir. Nitekim sanatın alınıp satılan bir şeye dönüşmesi ya da sipariş usulü olması onun sanat olmasına zarar verebilmektedir. En azından bu yönde yaklaşımların da olduğu görülmektedir (Göktaş, 2019). Araştırmanın bu soruna ola yaklaşımı ve bulguları ise bir sonraki başlıkta değerlendirilmektedir.

Fotoğrafların farklı alanlarda da olsa 1 nolu katılımcıya göre: “*Fotoğraf, göze hoş geldiği sürece estetik ve sanat değeri taşır. Alan fark etmeksizin çekilen her fotoğraf bir sanattır.*” Bu ifadelerde ilgili eseri ve özel anlamda da fotoğraf sanatını sanat yapan şeyin estetik olduğu görülmektedir. Estetik nitelikte olması fotoğrafı sanat yapan en önemli unsur olmakla birlikte bu unsur farklı fotoğraf alanlarının da sanat olmasının önünü açmaktadır.

4 nolu katılımcıda fotoğraf tür ya da alanının değil önemli olanının sanatçının kendisinin olduğunu söylemektedir: “*Her alanda çekilen fotoğraflar sanatsal olabilir, konu alan farklılığı değil sanatçının bakış açısıdır.*” Sanatçının kendi bakış açısı ilgili

esere hem öznel bir yaratıcılık katmakla birlikte hem de o eserin yine estetik olmasını sağlamaktadır. Her sanat alanında sanatçının kendi öz becerisi ve yeteneği öne çıkmaktadır. Nitekim sanat dallarının hepsi de yetenek gerektiren alanlar olduğundan sanatçıları kendi özel ve özgün olmaktadır (Türkmençalıkoğlu, 2016). İşte katılımcının görüşlerinde sanatçının kendi özel yeteneği ve esere kattığı estetik değer önem kazanmaktadır.

2 nolu katılımcı diğer sorulara verdiği cevaplarda olduğu gibi bu alanda da spor fotoğraflarının zorluğu üzerinden şu ifadelere yer vermektedir: *“Spor dışındaki fotoğraflar hepsi duran fotoğraflar bunu herkes çeker çünkü son model çoğu kişi aynasız makineler kullanıyor. Kötü fotoğraf çekme ihtimali tamamen ortadan kaldırılıyor.”* Katılımcı burada da kendi alanını hareketli fotoğraflar çekme üzerinden diğer alanlardan ayırmaktadır. Bununla birlikte dijital teknolojilerin gelişmesi fotoğraf çekmeyi kolaylaştırdığı da aktarılmaktadır.

2 nolu katılımcı spor fotoğrafçılığının zorluğunun hareketli bireyleri çekmekte olduğunu vurgulamasında haklılık payı bulunmaktadır. Ancak dijital teknolojilerin gelişmesi spor fotoğrafçılığının da kolaylaşmasını sağladığı unutulmamalıdır. Bu gelişmelerin başında sürekli çekim modu gelmektedir. Birçok fotoğraf makinesi, seri çekim moduna alındığında herhangi bir noktadan saniyede 5 ila 12 kare çekebilmektedir. Bu sayede çekimden sonra, çekilen kareler arasında gezinip kalecinin etkileyici bir kurtarışı gibi anı en iyi şekilde yakalayan kare bulanabilmektedir (canon.com.tr). Bu doğrultuda dijital teknolojilerin spor fotoğrafçılığını da kolaylaştırdığı görülmektedir. Ancak yine de spor fotoğrafçılığı hareketli alanlara yöneldiğinden ve önceden kompozisyon yapılamadığından zorluklar içerdiği de ortadadır. Estetiksel yaklaşımlar bu çekimlerde de söz konusudur.

Düğün fotoğrafçılığı yapan 3 nolu katılımcı ise kendi alanda çektiği fotoğrafların estetik boyutunu şöyle değerlendirmektedir: *“Konuya sanatsal ve estetiksel olarak bakıyorsam özenle korurum ama ticari olarak bakıyorsam aynı şekilde olmaz.”* Bu ifadeler araştırmanın bu boyutundaki en önemli yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Nitekim düğün fotoğrafçılığı yapan katılımcı ticari yaklaşımla sanatsal yaklaşımı birbirinden ayırmaktadır. Ancak bu görüşler katılımcının üçüncü boyuttaki ticari

boyuttaki görüşleriyle birlikte düşünülmelidir. Bu bağlamda ilgili katılımcının ticaret-sanat ilişkisi görüşünün aslında ticari olan bir alanın sanat olma özelliğini kaybettiğini düşünmediği görülmektedir. Bu ayırım (sanat-ticaret) sadece ilgili düğün fotoğrafçısı katılımcısının fotoğrafa olan özeninin farklılaştığını göstermektedir.

6 nolu katılımcı ise farklı görüş ifade etmektedir: *“Düğün dernek gibi yaşamımızda sürekli çektiğimiz kareler gibi çekimler. Fotoğraf sanatıyla bir alakası yoktur. Ancak estetik her alanda olması gereken etkidir. Çok iyi bir fotoğrafçı bile olmaya gerek yoktur. Fotoğraf eğitimi teknik almak yeterlidir. Futbolda da böyle bir sanattan bahsedemeyiz onun eğitimi diğerine göre biraz daha bilgi birikim refleksi isteyen bir durum.”* Burada düğün fotoğraflarını sık çekilmesi üzerinden bir eleştiri söz konusu olsa da düğün fotoğraflarının dış çekimlerinde estetik açıdan önemli bir kompozisyon kurma hazırlığının olduğu da unutulmamalıdır. 7 nolu katılımcı ise, *“Her ne kadar sipariş edilen işlerde hedef, beklentileri karşılamak olsa da fotoğrafçı fotoğraftan keyif alıyorsa sanata dair bir şeyler üretiyor demektir.”* ifadesiyle sanat değerini fotoğrafçının kendisine atfetmektedir. 8 nolu katılımcı ise 6 nolu katılımcıya yaklaşmaktadır: *“Bu tür fotoğrafların (Düğün, spor, medya) sanatsal değeri olmak gibi kaygısı yoktur.”* Ancak 9 nolu katılımcı ise şu görüşe yer vermektedir: *“Fotoğrafın sanatsal değer taşıması başlığının ne olduğuyula alakalı değil, Maradona'nın eliyle attığı golün fotoğrafı da sanat eseri sayılabilir.”*

Fotoğrafın farklı alanlarda kullanılmasına dair en geniş cevabı ise 6 nolu katılımcı şöyle vermiştir: *“Genel olarak iş hayatında böyle bir prensip koyabilirsiniz. Yani herkesin bir uzmanlık ve iş alanı olması gerekebilir. Ama fotoğraf çekmek ve onu betimlemek ona bir şey atfetmek farklı şeylerdir. Yani şu şunu çekebilir diğeri de bunu çekebilir diye bir dar kalıba sığmaz fotoğraf çekmek. Bazen bir iş olarak da görülmek zorunda değil fotoğraf çekmek. Örneğin Vincent van Gogh resim çizmeyi bir meslek olarak görmemiştir. Bundan ki 30 yaşlarından sonra resim yapmanın kendisini çok mutlu ettiğini fark etmiş ve bu mutlulukla hareket etmiştir. Sanattan anlamayanlar resimlerini çocuk resmi gibi basit çizimler olarak değerlendirir. Halbu ki bir sanat akımının başlangıcı olmuştur. Hala bile fotoğraflarında ki mucizeliği uzmanlarca araştırma konusu olmuştur. Vincent van Gogh işini çok iyi yapan bir ressam olarak değil resim yapmanın onun hayatının bir parçası olarak mutlu etmesinden geçiyor.*

Tarihe imzasını yazdırmış sanatçılar başarıyı yakalamaya çabalamamışlardır. İç dünyalarını ve fikirlerini büyük bir ilhamla paylaşmışlardır. Başarı dediğimiz göreceli şey arkalarından gelmiştir.” Fotoğrafın dar bir kalıba sokulmaması gerektiği fikriyle birlikte fotoğrafın farklı alanlarda kullanılmasını temellendiren katılımcı ilgili fotoğrafın ya da sanatın değerinin ise belirlenmesinin karmaşık olduğunu belirtmektedir.

Geniş bir çerçeveden düşünüldüğünde 3 nolu katılımcının haklı olduğu tarafların da olduğu söylenebilir. Örneğin sadece kamu ya da diğer prosedürlü işler için gerekli olan vesikalık bir fotoğrafa olduğundan fazla bir estetik kaygının yansıtılması söz konusu değildir. Bu tür fotoğraflar çektiren için de çeken için de sadece var olan formalitenin çözülmesi içindir. İşte bu tür durumlarda katılımcının da ifade ettiği üzere sadece ticari kaygı öne çıkmakta estetik ve sanatsal kaygılar arka planda kalmaktadır. Oysa söz konusu yine ticari olmakla birlikte düğün fotoğrafçılığı olduğunda dekor, aksesuar, kostüm, dış mekânın düzenlenmesi gibi birçok değişken fotoğrafa sanatsal açıdan değer vermesi için eklenmektedir (Özer, 2020).

3.3. Sanat, Estetik, Pazarlama ve Ticari Kaygılar İlişkisinin Fotoğraf Sanatı Boyutu

Ticari kaygılar doğrudan bir şekilde sanat pazarlama ilişkisini de gündeme getirmektedir. Aslında bu ilişkilerin temelinde de eski bir tartışma yer almaktadır. Bu tartışma ise zanaat ve sanat ayrımı yer almaktadır. Bu ayrımdaki temel ölçütü ise para ilişkisi teşkil etmekle birlikte gündelik işler oluşturmaktadır (Ünsal, 2018: 111). Ancak para ve ticari ilişkiler pazarlamayla birlikte diğer sanat dallarında da (resim, heykel vs.) kendisini göstermektedir.

Sanat ve zanaat ilişkisinde pazarlama ve ticaret ölçütü ortadan kalktığında ortada sadece gündelik işlev oluşturmaktadır. Yani ilgili nesnenin gündelik işlerinin kullanımının parçası olması bu durumu örneklendirmektedir. Örneğin estetik bir şekilde tasarlanmış bir bebe karyolasının sanat olarak değerlendirilmemesi bu şekilde ele alınmaktadır (Çiftçi ve Demirarslan, 2021: 1611).

Fotoğraf söz konusu olduğunda da bu araştırma özelinde farklı alanlarda çekilen fotoğrafların ticari ilişkileri olsa da sanat olup olması irdelenmektedir. Bu doğrultuda 1 nolu katılımcı fotoğrafçılık işinin ticari kaygılarla yapılması onun sanat olması ilişkisine dair şu ifadeler yer vermektedir: *“Özünde her sanat eseri kendi içerisinde bir ticari kaygı da taşımaktadır. Fotoğrafçılığın ticari bir düşünce ile yapılması, yapılan işin sanat değerini kaybettirmemektedir.”* Katılımcının görüşü fotoğrafın ticarileşmesi ile sanat bağının kopmadığına dair net bir görüş olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte katılımcı *özünde her sanat eseri kendi içerisinde bir ticari kaygı da taşımaktadır* ifadesine de yer vermektedir. Farklı sanat eserlerinde de ticari kaygınının olduğu katılımcı görüşlerinde de ifade edildiği üzere doğrudur. Nitekim günümüzde birçok farklı sanat ürünü de ticari olarak işlem görmektedir (Alagöz ve Ekici, 2011: 193).

Moda üzerine fotoğrafçılık yapan 4 nolu katılımcı ise bu konuda kısmen çekimser bir görüş öne sürmüştür: *“Ticari kaygıya yoğunluk verilirse ortaya estetik ve sanat değeri katacak oluşumların azalması kaçınılmazdır.”* Katılımcı aslında ticari ilişkilerin sanata zarar vermeyeceğini -özellikle bir sonraki konuya dair açıklamalarıyla birlikte değerlendirildiğinde- ancak ticari kaygıların da merkeze alınmaması gerektiğini söylemektedir. Bu konu da aslında çok önemli sanat tartışmalarından birisini teşkil etmektedir. Bir şeyi sanat yapan şey çevresinde ticari hatta yatırım ilişkileri bile dönse merkezde estetiğin ve sanat kaygısının olmasıdır. Bu bağlamda ilgili eser her ne alanda olursa olsun sadece ticari bir meta olarak görülmeye başlandığı sanat olması da bu bakımından zarar görecektir.

2 ve 3 nolu katılımcı ise fotoğrafçılık işinin ticari kaygılarla yapılması onun sanat olması ilişkisine dair daha belirgin görüşlere yer vermişlerdir. Katılımcıların bu bağlamdaki görüşleri sırasıyla şöyledir:

“Bir fotoğrafçı ya da foto muhabiri bunu kaygısını asla ve asla düşünmemeli çünkü seçtiği meslek böyle olduğunu biliyor. Yeri geldiğinde bir fotoğraf karesine paha biçilemez yeri geldiğinde çöpe atabilirsin.”

“Fotoğrafçılar, zaman zaman ticari kaygıları düşünebilir ama bu düşünceyi merkeze almamalıdır.”

İki katılımcının görüşlerinin bu konuda paralel olduğu söylenebilir. Ancak 2 nolu katılımcının *“Bir fotoğrafçı ya da foto muhabiri bunu kaygısını asla ve asla düşünmemeli çünkü seçtiği meslek böyle olduğunu biliyor.”* ifadesi basın, medya gibi alanlarda fotoğrafçılık yapma işine ticari ilişkilerin de içkin olduğunu yani birbirinden bağımsız olmadığını vurgulamaktadır. Bu araştırmada incelemesi yapılan fotoğraf çekme alanlarına gerçekte de ticaret içkindir. Düğün, medya ya da moda gibi alanlardaki fotoğrafların ticari tutumların soyutlanması pek mümkün görünmemektedir. Ancak bu durum ilgili alanlarda çekilen fotoğrafların da sanatsal bir yanının olmadığı anlamına gelmemektedir. 6 nolu katılımcı ise fotoğrafın ticari kaygılarla yapılmasına dair şu ifadelerle yer vermektedir: *“Öncelikle her çekilen fotoğraf sanat değildir. Hele hele günümüz teknolojisi ile böyle bir şey mümkün değil. Cep telefonlarımız gün geçtikçe inanılmaz teknolojik gelişmelerin yardımı ile her an milyarlarca insanın çektiği foto karelerini neye göre kime göre değerlendireceksin. Ama fotoğrafçılık bir sanat mıdır kesinlikle öyledir ve öylede olmalı. Fotoğraf sanatçısı çektiği ve atıfta bulunduğu fotoğraf karesini sanat ile bağdaştırmak istiyorsa öncelikle yazılı bir kompozisyonunu anlatmak zorundadır.”*

Fotoğraf sanatı ve ticari ilişkiler bağlamında analiz edilen bir diğer konuyu ise fotoğrafın satılması ya da satın alınmasının sanat olma değerine olan etkisi oluşturmaktadır. Günümüzde sanat eserlerinin satılması ve pazarlanması özel ve profesyonel bir hal almıştır. Nitekim sanat galerilerinde düzenlenen müzayedeler eserlerin pazarlanması için yapılan özel konseptler ve davetlerin de olduğu gözlemlenmektedir (Ağlargoç ve Öztürk, 2015: 175).

Fotoğrafın satılması ya da satın alınmasının sanat olma değerine olan etkisine yönelik 1 nolu katılımcı şu ifadelerle yer vermektedir: *“Bu konuda resim sanatı üzerinden bir karşılaştırılma yapılması gerekirse, nasıl ki satılan bir tablonun sanatsal ve estetik değeri kaybolmuyor aksine değer kazanıyorsa aynı durum fotoğraf özelinde de geçerlidir.”* Resim ve fotoğraf karşılaştırması dair literatür incelendiğinde aslında yeni

bir karşılaştırma değildir (Özderin, 2016). Bu bağlamda resim-fotoğraf ilişkisine dair literatürdeki şu analiz öne çıkmaktadır:

“Modele bağlı olarak resim yapıldığında Berger’in deyimiyle bir çeviri yapılmış olur, bu süreç nasıl gerçekleşir, tam olarak kimse bilmiyor. Tuvale aktarılan şey neyin yansımasıdır, görüntüdeki modelin mi yoksa zihindeki modelin mi ? Tuvaldeki oluşum gözler aracılığıyla aktarılan zihindeki görüntüdür. Berger’in çeviri dediği şey budur. Fotoğraftaysa bu süreç mekanik olarak gerçekleşir, bilincin rolü yok denecek kadar azdır. Makine modelden yansıyan verileri alır; bu daha sonra aletler yardımıyla negatif ve pozitifçe çevrilir. Evet burada da bir çeviri var olduğu söylenebilir. Fakat ressamın resim yapma etkinliği içerisindeki çeviri ile fotoğrafın teknik düzeneği arasındaki çeviri aynı çeviri sözcüğü ile tarif edilse bile her iki çevirinin de içeriği tinsel amaçlar bakımından oldukça tartışılacak bir durum içerisinde” (Yılmaz, 2005: 313).

Yılmaz’ın ifadelerinde de görüldüğü üzere resim ve fotoğraf sanatı arasında benzerlikler öne çıkmaktadır. Bu bağlamda resmin satılması gibi fotoğrafların satılması da onun sanat olma özelliğine halel getirmemektedir.

2 nolu katılımcı ise bazı fotoğrafların da diğer sanat eserleri gibi *“gün geçtikçe ve eskidikçe maddi olarak değer kazandığını”* ifade etmektedir. Gerçekten eskiyen fotoğraflar maddi değer olarak yüksek paralara alıcı bulabilmektedir. Bununla birlikte unutulmamalıdır ki eski bir tarihi fotoğraf maddi olarak değer ifade etmese de estetik ve belge olarak birçok insan için kendi içindeki değerini koruyabilmektedir.

3 nolu katılımcı ise *“Satın almak veya satmak fotoğrafın değerinden bir şey kaybettirmez.”* vurgusunu yapmaktadır. Şu hâlde fotoğrafta da diğer sanatlarda olan başka bir öz vardır. Bu öze estetik denilebilir. 3 nolu katılımcının *“Satın almak veya satmak fotoğrafın değerinden bir şey kaybettirmez.”* ifadesindeki fotoğrafın değeri onun sanatsal ve estetik olmasıdır.

4 nolu katılımcı ise fotoğrafın satılması ya da satın alınmasının onun sanat olma değerine olan etkisi üzerine şu ifadeler yer vermiştir: *“Bir fotoğraf değer görmezse ve sanatsal değeri varsa yine sanattır, bir fotoğrafın sanatsal olmayıp yüksek değer görmesi onun sanatsal eser olduğu anlamına gelmez. Bu açıdan bakıldığında satılması ya da satın alınması sanat değerine zarar vermez.”* 4 nolu katılımcının görüşlerinde de fotoğrafın sanatla olan ilişkisini ticari olmaktan çok daha öte estetik değerlere dayandığı vurgulanmaktadır. Fotoğrafın yüksek paralara satılması ya da satılmaması

onu sanatsal anlamda bir anlama yükseltmediği gibi düşürmemektedir de. Önemli olan eserin kendi içindeki sanatsallığı ve estetiğidir. 9 nolu katılımcı ise, “*Satılması ticaret faaliyetidir. Fotoğrafın içeriğiyle bunu farklı konular, çektiğiniz fotoğraf birinin para verip almak isteyeceği bir şeye bu alıcının tasarrufudur, ama alacak insanın isteğine göre fotoğraf çekiyorsanız bu ticarettir.*” bu bağlamda sanatın sipariş usulü olmaması gerektiği vurgulanmaktadır. 8 nolu katılımcı ise “*Hayır zarar vermez. Fotoğrafi bir eser olarak, bir emtia olarak görmek tabidir.*” görüşüne yer vermektedir.

Buraya kadar katılımcı görüşlerinin 3 boyutu da incelendiğinde farklı alanlarda ve özellikle de ticari kaygılarla çekilen fotoğrafların da sanatsal değer taşıdığı öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda katılımcı görüşlerinin bu konu üzerinden ittifak ettiği belirlenmiştir.

Katılımcıların moda, spor ve düğün alanlarında fotoğraf çektikleri dikkate alındığında literatür incelendiğinde moda alanındaki fotoğraflar hariç diğer alanların çok da dikkate değer olmadığı görülmektedir. Ancak bu araştırmadaki veriler literatürle karşılaştırmalı bir şekilde incelendiğinde gerek spor ve basın gerekse de düğün fotoğraflarında da sanatsal özellikler görüldüğü belirlenmiştir. Bu belirleme elbette bu alanlardaki çekilen her fotoğrafı sanat eseri yapmamaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki ister resim ister heykel olsun bu alanlarda da yapılan her türlü eser aynı sanatsal değeri görmemektedir. Dolayısıyla bu durum fotoğraf alanında da geçerlidir.

Literatürde birçok farklı alandan (düğün, spor, sokak, belgesel vs) fotoğraf örnekleri ve görseller verilmiştir. Bu örnek görsellerde de görüldüğü üzere bu fotoğraflarda da belirli bir estetik kaygı güdüldüğü gözlemlenmiştir. Literatürdeki fotoğraf örnekleri ve diğer veriler araştırmadan elde edilen verilerle örtüşmektedir. Özellikle düğün fotoğraflarının tamamen sanat dışı bir alan gibi görülmesi bu araştırmada tespit edilmediği gibi düğün fotoğraflarının da diğer fotoğraflar gibi fotoğraf sanatının unsurlarını içerdiği belirlenmiştir. Bu unsurların başında estetik kaygı gelmektedir. Bununla birlikte düğün fotoğrafların öncesinde, sırasında ve sonrasında da yine estetik kaygı kaynaklı birçok düzenleme yapıldığı belirlenmiştir.

Spor fotoğrafçılığının ise katılımcı görüşleri bağlamında diğer fotoğraf türlerine göre daha zor olduğu ifade edilmiştir. Bu zorluğun temelinde ise düzenleme yapma imkânının çok az olması ve fotoğraf nesnelere hareketli olması yer almaktadır. Nitekim spor dalları her zaman hareketli olduğundan özel bir anı yakalamak diğer fotoğraf türlerine göre çok daha zordur. Çünkü fotoğrafı çekilecek nesne önceden dekore edilememektedir. Bu bağlamda spor fotoğraflarında enteresan anlar da fotoğrafçılar tarafından yakalanabilmektedir. Sıklıkla ve çoklu fotoğraf çekme teknikleriyle çekilen spor fotoğrafları aynı anda onlarca pozun çekilmesini sağlamaktadır. Bu pozlarda da hem enteresan hem de sporun içindeki estetik anlar yakalanabilmektedir.

3.4. Araştırmacının Görüşleri

Fotoğrafta estetik bakış, fotoğrafta yer alan unsurların nasıl bir araya getirildiğine, kompozisyona, renklerin ve ışığın kullanımına, kadrajın seçimine ve fotoğrafta yansıtılmak istenen duygu ve mesajın uygunluğuna dikkat edilerek yapılan bir incelemedir.

Estetik bakış açısı, güzel ve cazip olarak algılanan özellikleri keşfetmeye ve görsel bir denge sağlamaya odaklanır. Fotoğraftaki unsurların birbirleriyle uyumlu olması, bir bütün olarak görüntünün dengeli ve hoş görünmesine yardımcı olur.

Bu nedenle, estetik bakış açısı fotoğrafçılıkta önemlidir çünkü izleyicilerin fotoğrafla olan bağı ve ilgisi güzel ve uyumlu fotoğraflarla artar. İyi bir estetik bakış açısı, bir fotoğrafın kalitesini artırabilir ve fotoğrafçılığın sanatsal yönünü vurgulayabilir.

Ticari fotoğrafçılık, genellikle ticari amaçlar için üretilen fotoğrafları kapsayan bir kavramdır. Bu nedenle, ticari fotoğrafçılıkta estetik ve sanat anlayışı, çoğunlukla, belirli bir ürün veya hizmetin tanıtımı için maksimum etki yaratmak amacıyla öncelikli olarak pazarlama ve reklam hedefleri doğrultusunda belirlenir.

Bununla birlikte, ticari fotoğrafçılık, bir sanat formu olarak da görülebilir ve bu durumda estetik ve sanat anlayışı, sanatsal ifade ve yaratıcılığın öne çıktığı bir şekilde belirlenebilir. Bu yaklaşım, özellikle moda, mimari ve gıda fotoğrafçılığı gibi alanlarda geçerlidir.

Ticari fotoğrafçılıkta estetik ve sanat anlayışı, fotoğrafın konusuna ve amacına bağlı olarak değişebilir. Örneğin, bir moda fotoğrafında, giysilerin ve modellerin zarafetini vurgulamak için ışık, renk ve kompozisyon kullanılabilir. Benzer şekilde, bir mimari fotoğraf, binaların geometrisini, formlarını ve doku özelliklerini vurgulamak için açı, ışık ve gölge oyunları kullanarak estetik açıdan ilginç bir kompozisyon oluşturabilir.

Ticari fotoğrafçılıkta sanat ve estetik anlayışı, genellikle ürün veya hizmetin tanıtımını maksimize etmek için belirlenir, ancak yine de sanatsal ifade ve yaratıcılığı da içerebilir.

Görsel-20 Araştırmacının Çekim Anları

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Örneğin, düğün fotoğrafçılığı, çiftlerin özel günlerinde hatıra olarak saklayacakları fotoğrafları çekmek amacıyla yapılan bir tür fotoğrafçılıktır. Düğün fotoğrafçılığında estetik ve sanatsal bakış açısı, fotoğrafların sıradan bir görünümünden ziyade özel ve unutulmaz bir görünüm kazanmasını sağlayan önemli bir unsurdur.

Estetik ve sanatsal bakış açısı, düğün fotoğraflarında ışık, renk, kompozisyon ve kadraj gibi unsurları kullanarak estetik açıdan ilgi çekici görüntüler oluşturmayı amaçlar. Bu unsurlar, doğru bir şekilde kullanıldığında, romantizm, duygusallık ve hatta bir hikaye anlatma özelliği kazandırarak, çiftlerin özel günlerini yansıtır.

Düğün fotoğrafçılığında estetik ve sanatsal bakış açısı, fotoğrafların çiftlerin kişiliklerine ve özel günlerine uygun olarak tasarlanmasını sağlar. Örneğin, fotoğrafçı, çiftin tarzına, konumuna ve temasına uygun renk paletleri kullanarak, romantik ve unutulmaz bir atmosfer yaratabilir. Benzer şekilde, ışık kullanımı ve kadrajlama gibi teknikler, çiftin yüz ifadesini, duygusal bağını ve aşk hikayesini yansıtacak şekilde kullanılabilir.

Çiftlerin özel günlerinde hatıra olarak saklayacakları fotoğrafların estetik açıdan ilginç, sanatsal ve anlamlı olmasını sağlamak için estetik ve sanatsal bakış açısını kullanır.

Görsel-21 Afet Fotoğrafı Örneği

Sel (Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Doğal afetlerde fotoğrafın sanatsal ve estetiksel değerinden bahsederek; doğal afetler birçok insanın hayatını ve yaşam koşullarını etkileyebilir. Örneğin deprem sonrası estetik ve sanatsal fotoğraflar çekmek, bir yandan yıkımdan geriye kalan izleri

belgelemek, diğer yandan insanların yaşadığı zorlu koşulları ve dayanıklılıklarını yansıtmak için bir fırsat sunabilir.

Deprem sonrası estetik ve sanatsal fotoğraflar çekmek, estetik açıdan ilginç görüntüler yakalamak için belirli tekniklerin kullanımını gerektirir. Deprem sonrası yıkılmış binalar, çökmüş yollar, yıkıntılar ve hasar görmüş binalar, doğal olarak fotoğrafçılık açısından ilginç sahneler sunar. Işık kullanımı, kadraj ve kompozisyon gibi unsurlar, bu manzaraları belgelemek için kullanılabilir.

Bununla birlikte, estetik ve sanatsal bakış açısı, sadece yıkımı yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda insanların dayanıklılığı ve dayanışmasını da yansıtmak için kullanılabilir. Deprem sonrası kurtarma çalışmalarını, yardım dağıtımını, insanların birbirine yardım etmesini, gönüllüleri ve kurtarma ekiplerini çekmek, zorlu koşullarda dayanıklılığı yansıtan etkileyici görüntüler yaratmak için bir fırsat sunar.

Görsel-22 Afet Fotoğrafı Örneği

(Nepal Depremi)(Fotoğraf: Narendra Shrestha/Epa)

Estetik ve sanatsal fotoğrafların yanı sıra, bu tür fotoğrafların belgesel değeri de vardır. Deprem sonrası estetik ve sanatsal fotoğraflar, yıkımdan sonra kalan izleri belgelemek,

kurtarma çalışmalarının başarısını ve halkın dayanıklılığını yansıtmak için kullanılabilir.

Ancak, bu tür fotoğraflar çekerken, insanların özel hayatlarına ve mahremiyetlerine saygı göstermek çok önemlidir. Deprem sonrası insanların yaşadığı zorlu koşulların resmedilmesi, sadece estetik açıdan ilginç görüntüler yaratmak için değil, aynı zamanda insanların yaşadığı zorlukları anlamak ve onlara yardımcı olmak için de bir fırsat sunar. Bu nedenle, fotoğrafçıların bu görüntüleri insancıl bir şekilde çekmeleri ve özgürlük haklarına saygı göstermeleri son derece önemlidir.

Ticari fotoğrafçılıkta estetik ve sanat fotoğrafçının elinde değil düşüncesindedir!

Ticari konulu sektör fotoğrafçılıklarında estetik ve sanatın ortaya çıkması fotoğrafçının düşünsel bakış açısıyla doğrudan ilintilidir. Bakış açısı fotoğraf makinesinin kadraj özellikleri gibidir. Bazı objektifler 70-200 gibi uzaktan görür, bazıları ise 1.8 gibi yakından ve net görüntü yakalar, 35-28 ise geniş açıdır. Fotoğrafçı çekim yaparken bir noktada kalarak hareket eder, ticari amaç güderek konumunun dışına çıkmaz ise estetik ve sanatsal anlayışı mesleğinde icra edemez.

Moda, haber, belgesel, düğün, sokak ve ürün fotoğrafçılığı gibi ticari amaçlı fotoğrafçılık türleri, estetik ve sanatsal açıdan etkileyici görüntüler yaratmak için bir fırsat sunar. Bu fotoğrafçılık türleri, ticari amaçlar için yapılsa bile, yaratıcılık ve sanat anlayışı gerektiren alanlardır.

Örneğin, moda fotoğrafçılığı, sadece giysilerin gösterilmesini değil, aynı zamanda görsel anlatım, moda dünyasının trendleri ve hayal gücü yoluyla hikayeler anlatmayı da içerir. Haber ve belgesel fotoğrafçılığı, olayları en iyi şekilde belgelemekle birlikte, olayların duygusal yönünü, insanların yaşadığı zorlukları ve dayanıklılıkları da yansıtmak için sanatsal yönü de barındırır. Düğün fotoğrafçılığı, çiftlerin özel günlerini ölümsüzleştirmekle birlikte, yaratıcı yaklaşım ve estetik anlayışla unutulmaz görüntüler oluşturmak için fırsat sunar.

Sokak ve ürün fotoğrafçılığı, ürünlerin ve sokak hayatının belgelenmesinin yanı sıra, estetik ve yaratıcı bir bakış açısı ile bu konuların farklı yönlerini keşfetmek için

kullanılabilir. Tüm bu fotoğrafçılık türleri, fotoğrafçıların estetik ve sanatsal bir bakış açısıyla yaklaşması, yaratıcılık ve sanatsal anlayışlarını kullanması halinde, ticari amaçlar için bile sanatsal değere sahip görseller üretmelerini sağlar.

Bu nedenle, ticari fotoğrafçılıkta bile, estetik ve sanatsal değerlerin önemsenmesi, fotoğrafçılık sektöründe kalite standartlarının yükseltilmesine katkıda bulunur. Sanatsal ve estetik bir fotoğrafın amacı, sadece güzel bir görüntü oluşturmak değil, aynı zamanda toplumsal, kültürel veya politik bir mesaj da vermek olabilir. Fotoğrafçının bu iki düşünceyi kendine özgü ifadesini teknik bilgisi birleştirmesi fotoğrafın konusu ne olursa olsun oluşturduğu görsel iletişimin, çekimin konusuyla ilgili ya da ilgisiz herkes tarafından kareden hoşnutluk hissi almasına ve estetik etkiyi verebilmesiyle yakalanır.

ARAŞTIRMACININ ARŐIVİNDEN FOTOĞRAFLAR

Bu bölümde yer alan tüm fotoğraflar araştırmacı fotoğrafçıya aittir.

Görsel-23 Ton Fotoğraf rneği

Sel (Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Görsel-24 Ton Fotoğraf rneği

Sel (Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Görsel-25 Yansıma Fotoğraf Örneği

Sel (Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Görsel-26 Yansıma Fotoğraf Örneği

Sel (Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Görsel-27 Ton Fotoğraf Örneği

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Görsel-28 Kontrast Fotoğraf Örneği

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Görsel-29 Nesne Fotoğraf Örneği

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Görsel-30 izgi Fotoğraf Örneği

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Görsel-31 Mimari Fotoğraf Örneği

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Görsel-32 Yansıma Fotoğraf Örneği

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Görsel-33 Nesne Fotoğraf Örneği

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Görsel 34 Turizm - Eğlence Fotoğraf Örneği

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

Görsel 35 Turizm - Eğlence Fotoğraf Örneği

(Kaynak: Araştırmacının Kendi Kataloğundan)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen veriler incelendiğinde katılımcı görüşleri üç boyuta ayrılarak incelenmiştir:

- **Fotoğraf-estetik ve sanat ilişkisi**
- **Farklı alanlarda çekilen fotoğrafların estetik değeri ve sanatsal boyutu**
- **Estetik, pazarlama ve ticari kaygılar ilişkisini fotoğraf estetiği açısından incelenmesi**

Katılımcıların görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde öncelikle fotoğrafın da diğer sanatlar gibi sanat olduğu görüşünün öne çıktığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda bulgular ve tartışma bölümünde de de görüldüğü dijital teknolojilerin etkili olduğu dalların sanat olarak kabul edilmesi zaman olsa da bu süreç sonunda fotoğraf da sanat olarak kabul edilmiştir. Nitekim benzer bir durum sinema üzerinden de tartışılmıştır. Ancak sinema da günümüzde çağdaş sanatlardan birisi olarak değerlendirilmekte ve birçok alt türü de yapılmaktadır. Benzer tartışma sürecinin fotoğraf için de yapıldığı gözlemlenmiştir.

Fotoğraf-sanat ilişkisine dair katılımcı görüşleri incelendiğinde ortaya çıkan temel kanaatin sanatın temel unsurlarından birisi olan güzel ve estetik olmayla örtüştüğü belirlenmiştir. Bu doğrultuda katılımcılar fotoğrafın da sanatın temel unsurlarından olan estetiği barındırdığını ifade etmişlerdir.

Fotoğrafın sanat olması ve sanatın temel unsurlarından olan güzel ve estetik olmayı içermesi bu araştırmanın amacı bakımından son derece önemli bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Çünkü bu araştırmanın temel amacını ticari fotoğrafçılıktaki sanatsal yaklaşımlar, tutumlar değerlendirilmektedir. Nitekim araştırmanın örnekleminde de görüldüğü üzere basın, spor, moda ve düğün alanlarında fotoğrafçılık yapan kimselerle görüşmeler yapılmış ve onların mesleklerini, ticari olarak da olsa icra ederken sanatın temel unsuru olan estetik kaygıyı göttükleri belirlenmiştir.

Araştırmadaki katılımcı görüşleri düğün, moda, basın ya da spor gibi alanlarda da çekilen fotoğrafların sanat olduğuna dair fikir beyan etmişlerdir. Bu yönde fikir beyan etmelerinde birkaç etmen öne çıkmıştır. Bu etmenler özellikle araştırma bulgularının ikinci ve üçüncü boyutunda tespit edilmiştir. Katılımcılar bu bölümlerde fotoğrafın bu alanlarındaki (düğün, moda, basın ya da spor gibi) ticari olma durumunun sanat olmasına engel teşkil etmediğini belirtmişlerdir. Bu fikirlerin aksine yönelik fikir beyan eden katılımcılar ise 6 ve 8 nolu katılımcılar olmuştur. Düğün gibi bir alanda çekilen fotoğrafları sanat kabul etmeyen bu katılımcıların çıkış noktasını ise kolaylıkla ve çokça çekilmesi olmuştur.

10 nolu katılımcı fotoğrafın dijital estetik konusunun temel taşı olduğunu yeni çağın başlangıcının fotoğraf estetiği ile sanatsal boyutun ortaya çıktığını beyan etmiştir. Duygu ve teknik bir arada olup gerçekte olan yansımayı bambaşka bir boyuta ulaştırıp somut olanı gerçeğin dışına çıkarmak düşüncedeki estetiğin üretilen esere yansımalarıdır. Estetik olarak ele alınan fotoğraf altın oran, kompozisyon, duygu, ışık, hikaye ve daha birçok faktörü tek bir kareye ustalıkla yansıtmaya çabasının bütünüdür. Aslında bu bir ressamın tablosu, boyası, hikayesi ve sanatçının duygusuyla paralel birbirine benzer çabalardır. Estetik tabloda soyut yada somut her ne şekilde oluşturulursa oluşturulsun, estetik düşünce sanatçının elindedir.

Literatürde incelendiğinde sanat ürünlerinin, yapıtlarının kendi içinde bir endüstri oluşturduğu ve pazarlandığı görülmüştür. Bu durum nasıl resim ya da heykel bir sanatın sanat olmasına engel teşkil etmiyorsa aynı şekilde fotoğraf sanatının da sanat olmasına engel teşkil etmemektedir. Bu bağlamda güzel bir fotoğraf da diğer sanat eserleri gibi maddi bir değer karşısından alınıp satılabilmektedir. Her seferinde sanat eserlerinde estetik kaygı ve güzellik değeri vardır, doğal olarak sanatçı, fotoğraf sanatçısı da dahil, her aşamada bunlara önem vermektedir.

Diğer yandan bu araştırmaya konu edilen fotoğraf türlerinden olan spor, basın, düğün ya da moda gibi alanlarda çekilen fotoğraflar gündelik işlev görme sorunu da ortaya çıkmaktadır. Bu fotoğraf türleri dikkate alındığından zaman zaman basit fotoğraflar da sadece formalite ve prosedür amaçlı çekilebilmektedir. Ancak bu türdeki fotoğrafların hepsi de formalite (mesela vesikalık gibi) amaçlı çekilmemektedir.

Katılımcı görüşleri incelediğinde bu alanda özellikle düğün ve moda fotoğrafçılığı yapan katılımcıların fotoğrafın öncesinde, fotoğraf çekme sırasında ve fotoğraf çekme sonrasında da düzenlemeler yaptığı belirlenmiştir. Bu düzenlemelerin temel amacı ise fotoğrafı estetik hale getirmektir. Nitekim gerek moda gerekse de düğün fotoğraflarında dekor, kostüm, ışık, çevresel düzenlemeler ve kompozisyon fotoğraf için önemli değişkenler olarak öne çıkmaktadır. Bütün bu değişkenler söz konusu alandaki fotoğraflar ticari kaygılarla çekilse de ön çalışmaların sanat anlamında önemli olduğunu göstermektedir.

Moda ve düğün fotoğraf türlerinin yanı sıra spor ve basın fotoğrafçılığının da ne denli zor olduğu tespit edilmiştir. Özellikle 2 nolu katılımcı tarafında vurgulanan bu zorluk spor fotoğrafçılığının aynı zamanda teknik beceri de gerektirdiğini ortaya koymaktadır. Spor fotoğrafçılığının temel zorluğunu fotoğrafı çekilmek istenen kişi ya da grupların hareketli olmasıdır. Dolayısıyla bu hareketlilik sporun estetiğine dair anın yakalanmasını zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte spor fotoğrafçılığındaki bir diğer zorluğu ise fotoğrafı çekilecek grup ya da kişilerin önceden düzenlenememesidir. Elbette bir grup taraftarın fotoğrafının çekilmesi ya da maç öncesi bir takım poz verirken fotoğraflarının çekilmesi burada kast edilmemektedir. Bu fotoğraflarda elbette spor fotoğrafçılığı için değerlendirilmektedir. Ancak spor fotoğrafçılığı söz konusu olan temel şey hareket halindeki mücadelenin çekilmesidir. Spor fotoğrafçılığının zor ve beceri gerektiren yanı da budur.

Gelinen noktada gerek moda gerekse düğün gerekse de spor-basın türlerinde çekilen fotoğrafların elbette hepsi sanatsal açıdan aynı değerde değildir. Ancak bu durum diğer sanat türleri için de geçerlidir. Nitekim her film ya da her resim de aynı sanatsal değer de olmamaktadır. Ancak bu ilgili alanın tamamını sanat olmaktan da çıkarmamaktadır. Bu belirleme bu araştırmadaki fotoğraf türleri için de geçerlidir.

Özellikle son yıllarda sosyal medyanın da etkisiyle iyiden iyiye yayılan fotoğraf ve fotoğraf çekme biçimleri fotoğrafın değerini düşürebilmektedir. Çünkü cep telefonu olan her bir kimsenin sadece kendi telefonunda bile yüzlerce fotoğraf bulunabilmektedir. Bununla birlikte bir düğün ya da spor etkinliğinde de insanlar kendileri de fotoğraf çekebilmektedir. Ancak bu alanda fotoğraf çeken fotoğrafçıların

çekmiş olduğu fotoğraflar her zaman daha çok beğenilmektedir. Bu durumun tek nedenini makine kalitesi de teşkil etmemektedir.

Burada aynı zamanda fotoğrafı çeken kimsenin özgün dokunuşları da son derece estetik önem kazanmaktadır. Özellikle fotoğraf çekilmeden önce yapılan her türlü ön düzenleme, kompozisyon oluşturma fotoğrafta yer alan nesne ya da kişilerin çok daha estetik görülmesini sağlamaktadır. Moda, düğün gibi alanlardaki fotoğrafları sanat unsurunu içine alan şey de bu estetik kaygılardır.

Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde aşağıdaki öneriler öne çıkmaktadır:

- **Öncelikle bu alanda yapılan akademik çalışmaların sayısının artırılması gerekmektedir.**
- **Fotoğrafın alt türleri arasında da ayrı ayrı çalışmaların yapılması desteklenmelidir.**
- **Fotoğrafın farklı türlerinin sanatsal bakımdan değer görebilmesi adına bu alandaki fotoğrafçıların sendikal faaliyetler düzenlemesi gerekmektedir.**
- **Fotoğrafın farklı türlerinin değerli olduğuna dair farkındalık yaratılması adına sergiler kurulmalıdır.**
- **Bu alanlarda verilen ödüllerin sayısı artırılmalıdır.**
- **Sanatsal fotoğraflarda estetiğe önem verilmesi, şüphesiz her açıdan fotoğrafın değerini arttıracaktır**

KAYNAKÇA

- Ağlargo z, F. ve  zt rk, S. A. (2015). Sanat ve Pazarlamanın ‘‘Sıra Dışı Birlikteliği’’. *İleti-Ő-im*, 23: 169-189.
- Akarçay G. (2019). Sanat AŐ‘den Stok Fotoğrafa Fotoğrafik Estetiğin Piyasası. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 107 – 120.
- Akbaş, F. ve İvizler, E. (2010). *Fotoğraf Teknik Okumaları*. İstanbul: Say Yayınları.
- Aktaş, M. C. (2015). *Nitel veri toplama araçları (içinde) kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Mustafa Metin. (Edt.). (2. Baskı). (337-375). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alagöz, S. & Ekici, N. (2016). TartıŐmalı Bir Konu Olarak Sanat Pazarlama: Kavramsal Bir Değerlendirme. *Kahramanmaraş S t c  İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 189-202.
- Antmen, A. (2002). ‘‘ ađdaŐ Sanatta Fotoğraf Kullanımı ve Türkiye’de Fotoğraf Temelli Sanat  zerine DüŐünceler’’. *Sanat Dünyamız Dergisi* 84, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Aslantaş, M. (2021). Sosyal Medya Kullanımının Düğün Fotoğraf lığına Etkisi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 1-2.
- Bal, O. (2019). *Belgesel Fotoğraf lıkta Kurgusal Yaklaşımlar*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Basın Fotoğrafı  rneği. <https://www.thehindubusinessline.com/blink/watch/the-vulture-in-the-frame/article9901741.ece> Erişim 1.11.2022.
- Başaran Alagöz, S. & Ekici, N. (2016). TartıŐmalı Bir Konu Olarak Sanat Pazarlama: Kavramsal Bir Değerlendirme. *Kahramanmaraş S t c  İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 189-202.
- Başaran Alagöz, S. & Ekici, N. (2016). TartıŐmalı Bir Konu Olarak Sanat Pazarlama: Kavramsal Bir Değerlendirme. *Kahramanmaraş S t c  İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 189-202.
- Baştürk, S. ve Taştepe, M. (2013). Evren ve  rnekleme. S. Baştürk (Ed.), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (129- 159). Ankara: Vize Yayıncılık.

<https://www.theguardian.com/artanddesign/gallery/2015/dec/03/walker-evans-documentary-photography-great-depression-gallery> Erişim 1.11.2022.

Bernstein, J. S. (2007). *Arts Marketing Insights: The Dynamics Of Building And Retaining Performing Arts Audiences*. (1. baskı). San Francisco: J. Wiley.

Buçan, N. (2020). *Post Belgesel Fotoğraf “Belgesel Fotoğrafın Değişen Sınırları”* İstanbul: Espas Yayınları.

canon.com.tr *Spor Fotoğrafçılığı*. <https://www.canon.com.tr/get-inspired/tips-and-techniques/7-tips-for-improving-sports-photos/> Erişim 1.11.2022.

Çiçek, E. (2012). *Çizgi, Fotoğraf Arşivi*, İstanbul.

Çiçek, E. (2016). *Renk, Fotoğraf Arşivi*, Amsterdam.

Çiftçi, S. K. & Demirarslan, D. (2021). 20. Yüzyılda Mobilya Tasarımı Akımlarına Genel Bir Bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 20 (79), 1607-1627.

Çoban, İ. & Kıyar, N. (2015). Yaratıcı Fotoğrafçılıkta Geleneksel, Dijital ve İnteraktif Dönem. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, (5).

Çoğal, E. (2021). *Sokak Fotoğrafçılığının Grafik Tasarım Öğeleri Bağlamında İncelenmesi*. Grafik Tasarımı. İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Durden, M. (2015). *Fotoğraf Bugün*. (Çev. Yiğit Adam ve Emre Gözgülü). İstanbul: Akbank Sanat.

Ege, G. B. (2017). Kurgu Çağında Gerçekliğin Manipulasyonu, Popüler Kültür ve “Photoshop”. *Sosyoloji Dergisi*. 36: 117-129.

Eryılmaz, H. (1999). *Bir Kitle İletişim Aracı Olarak Haber Fotoğrafı ve Manipülasyon*. Doktora Tezi. Eskişehir.

Fırat, N. S. (2008). *Savaş Fotoğraflarının Kullanımı Bağlamında Propaganda ve Manipülasyon*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Gökçe, S. (2015). *Sanatsal Yaratma Sürecinde Estetik Kaygının İşlevi*. Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Göktaş, N. G. (2019). *Sanat Galerisi Ziyaretçilerinin Algı, Tutum ve Tavsiye Etme Niyetine Yönelik Bir Araştırma: Sakarya Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü

- Grundberg, A. (2002). "Modernist Akım Sürecinde Fotoğraf ve Sanat". (Çev. Kemal Atakay). *Sanat Dünyamız Dergisi* 84, Yaz 2002. 116.
- İmançer, A. (2020). *Fotoğraf Sanat İlişkileri*. <https://www.sanalsergi.com/fotograf-sanat-iliskileri/> Erişim 1.11.2022.
- Kafali, N. N. (1998). *Still Life Fotoğrafta Tasarım*, Sanatta Yeterlilik Eser Metni, İstanbul.
- Kanburoğlu, Ö. (2000). *Haber Fotoğrafçılığında Ayrı Bir Bölüm "Spor Haber Fotoğrafçılığı"*. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/212365> Erişim 3.11.2022.
- Kanburoğlu, Ö. (2013). *A'dan Z'ye Fotoğraf*. İstanbul. Say Yayınları.
- Kaplan, D. B. (2021). *Teknolojik Olanaklar Işığında Post-Fotoğraf ve Gerçeklik Sorunu*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, F. (2013). *Sanat ve Pazarlama: Türkiye'deki Sanat Galerilerinde Pazar Odaklılık ve Performans İlişkisi*. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Korkmaz, A. (2014). Etik Bağlamda Haber Fotoğrafçılığının Manipülasyon ve Propaganda Aracı Olarak Kullanılmasının Değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2 (4).
- MEB (2013). *Grafik ve Fotoğraf- Sanat Fotoğrafı*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB, (2011). Gazetecilik Spor Fotoğrafçılığı. http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Spor%20Foto%C4%9Fraf%C3%A7%C4%B1%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf Erişim 1.11.2022.
- Mimari Fotoğraf Örneği <https://www.pierremm.com/architecture-photographer/architecture-photography-famous-artists.php> Erişim 1.11.2022.
- Moda Fotoğrafı Örneği. <https://jmcouturestyle.wordpress.com/2014/09/24/man-ray-the-fashion-photographer/> Erişim 1.11.2022.
- Özdemir, S. (2017). Karanlık Odalardan, Yemyeşil Korulara: Düğün Fotoğrafları. https://www.academia.edu/37846752/Karanl%C4%B1k_Odalardan_Yemye%C5%9Fil_Korulara_Du_g_u_n_Fotog_raflar%C4%B1_Saliha_O_zdemir Erişim 1.11.2022.

- Özderin, S. (2016). Resim Sanatı ve Fotoğraf Arasında Görüntü Sorunsalı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 9, 46, 352-356.
- Özer, O. (2020). *Düğün Fotoğrafçılığı Nedir?*. https://www.academia.edu/32078309/D%C3%BC%C4%9F%C3%BCn_Foto%C4%9Fraf%C3%A7%C4%B1%C4%B1%C4%9F%C4%B1_Nedir Erişim 1.11.2022.
- Özkeçeci, İ. ve Çiçek, E. (2017). Fotoğraf-Sanat İlişkisi Bağlamında Görsel Tasarım Öğelerinin Sanat Eserini Oluşturmadaki Rolü. *Art-Sanat*. 7/309-319.
- Read, H. (2014). *Sanatın Anlamı*. (Çev. Çevirmen: Nuşin Asgari). İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Say, İ. (2019). *Spor Fotoğrafçılığı ve Teknoloji İle Etkileşimi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Saygın, E.P., & Fındıklı, S. (2021). Tuvalden tuşa: Sanat pazarındaki dijital dönüşümde NFT'lerin rolü, *bmij* (2021) 9 (4): 1452-1466.
- Serter, S. (2000). Fotografik Görüntünün Oluşma Süreci ve Bu Görüntüde Sanatçının Rolü. *Kurgu Dergisi*. 17, 81-97.
- Shiner, L. (2004). *Sanatın İcadı, Bir Kültür Tarihi*. İstanbul: Sanat ve Kuram Ayrıntı Yayınları.
- Sokak Fotoğrafı Örnekleri
https://www.moma.org/collection/works/50320?artist_id=5664&page=1&sov_referrer=artist Erişim 1.11.2022.
- Spor Fotoğrafı Örneği <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/> Erişim 1.11.2022.
- Spor Fotoğrafı Örneği <https://www.matematiksel.org/michael-jordanin-efsanevi-havada-kalma-suresinin-ardindaki-matematik/> Erişim 1.11.2022.
- Sunal, G. (2019). Sanal Gerçeklik ve Dijital Sinemanın Olanakları Üzerine Bir Değerlendirme. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/716645> Erişim 1.11.2022.
- Şan Aslan, P. (2019). Fotoğraf ve Sanat Etkileşimi. *ulakbilge*, 7 (32), 53-61.
- Tekin, B. (2021). *Çağdaş Sanat Uygulamalarında Fotoğrafın Kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi. Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Tekkılıç, E. İ. ve Alp, K. Ö. (2017). Türkiye'de Moda Fotoğrafının Tarihsel Gelişimi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*.

- Terzi, M. U. (2006). *Fotoğraf Okuma ve Eleştiri*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Fotoğraf Anasanat Dalı.
- Timuçin, A. ve Türer, C. (2018). *Estetik Sözlüğü*. İstanbul: Bulut Yayınları.
- trtspor.com.tr *2010'ların En İyi Spor Fotoğrafları*. <https://www.trtspor.com.tr/foto-galeri/2010ların-en-iyi-spor-fotograflari/2613/sayfa-1.html> Erişim 2.11.2022.
- Türkmençalıkoğlu, S. (2016). *Sanat Eserinde Özgünlük Kavramı ve Hazır Nesne*. <https://www.e-skop.com/skopbulten/tezler-sanat-eserinde-ozgunluk-kavrami-ve-hazir-nesne/3103> Erişim 3.11.2022.
- Uysal, T. (2007). *Fotoğraf ve Sinematografinin Görsellik İlişkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Ünsal, E. (2018). Sanat ve Hayat Bağlamında, Sanat/Zanaat Söylemi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (1), 109-124.
- Winegard, E. (2019). *Dijital Medya Teknolojilerinin Sanatın ve Tasarımın Yaygınlaşmasındaki Yeri ve Önemi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yazar, T. ve Yalçın, İ. (2018). Dijital Teknoloji ve Fotoğraf Sanatı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 11, 60, 612-621.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2005). *Modernizmden Postmodernizme Sanat*, Ankara: Ütopya Yayınları.

GÖRÜŞME FORMU

Bu görüşme formu “*TİCARİ FOTOĞRAFÇILIKTA ESTETİK KAYGILAR*” başlıklı araştırma için veri toplama aracı olarak geliştirilmiştir. Araştırmada isminize yer verilmeyecektir. Sadece yeri geldiğinden numaralar kullanılacaktır.

Katılımcı no:

DEMOGRAFİK VERİLER

Yaş: 20-30 () 30-45 () 45-60 () 60+ ()

Eğitim Durumunuz: İlkokul-Ortaokul () Lise () Lisans () Lisansüstü ()

Cinsiyet: Erkek () Kadın ()

Kaç Yıldır Profesyonel Olarak Fotoğraf Çekiyorunuz? _____ Yıl

Hangi Alanda (Türde) Fotoğraf Çekiyorunuz?

Moda: ()

Düğün ()

Spor: ()

Basın: ()

Belgesel: ()

Mimari: ()

Diğer Lütfen Belirtiniz.....

SORULAR

1. Fotoğraf ve estetik sanat ilişkisi sizin için ne anlam ifade etmektedir?
2. Sizce fotoğrafla gerçek arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır?
3. Fotoğrafın farklı alanlarda (düğün, medya, spor gibi) kullanılması hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Fotoğrafçılık işinin ticari kaygılarla yapılması onun estetik olması ilişkisi için neler söylersiniz?
5. Fotoğraf çekerken neleri dikkate alıyorsunuz?
6. Çektiğiniz fotoğrafları güzel, estetik hale getirmek için neler yapıyorsunuz?
7. Düğün, spor, medya gibi alanlarda çekilen fotoğrafların sanat değeri için neler söylersiniz?
8. Kendi fotoğraf çektiğiniz alanı dikkate aldığımızda fotoğraf sanat ilişkisini bu özelde nasıl değerlendirirsiniz?
9. Fotoğrafın satılması ya da satın alınması onun sanat olma değerine zarar verir mi? bu konuda neler düşünüyorsunuz?
10. Farklı alanlarda (spor, medya, düğün, hayvan fotoğrafı gibi) çektiğiniz fotoğrafları estetik olarak nasıl değerlendirmektesiniz?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : ERDOĞAN Mehmet

Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans	Gelişim Üniversitesi/Görsel İletişim Tasarımı	2023
Lisans	Ayvansaray Üniversitesi/Radyo Tv Programcılığı	2015
	Anadolu Üniversitesi/ Uluslararası İlişkiler	2019
Lise	Tuncay Azaphan Anadolu İltş. L.	2013

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
	Tonwelt medya	Tanıtım Halkla ilş.
	Ferrero	Tanıtım.

Yabancı Dil: İngilizce

Yayınlar

Hobiler: Fotoğraf çekmek, kısa film senaryo yazımı, sinema.